

Nosilci družbenopolitičnih akcij delovnih organizacij sozda KIT in sozda Mercator skupaj zborovali v Cankarjevem domu

Center za obveščanje

Za integracijo je natančna opredelitev zadev skupnega pomena temeljna zadeva

Teden dni, preden sta delavska sveta sozda KIT in sozda Mercator na skupnem zasedanju sprejela predloge dokumentov za združitev delovnih organizacij ter določila rok za referendum in volitve v organe samoupravljanja novega sozda, so se 18. oktobra 1984 v Cankarjevem domu v Ljubljani sestali predstavniki družbenopolitičnih, samoupravnih in poslovnih organov iz obeh sozdov. Konferenco so sklicali koordinatorji družbenopolitičnih organizacij na ravni obeh sozdov, njen namen pa je bil, razčistiti morebitne nejasnosti in se zediniti o enotni podpori ciljem in postopku združevanja.

V delovnem predsedstvu so bili Jasna Žagar — sozd Mercator, Milan Novšak — sozd KIT, Milena Rojec — predsednica koordinacijskega odbora sindikata sozda KIT, in Jože Knavs — predsednik koordinacijskega odbora sindikata sozda Mercator. Med gosti, ki so posegli v delo konference, je bil tudi član centralnega komiteja Zveze komunistov Roman Albreht.

Jasna Žagar, predsednica delovnega predsedstva: O namenu konference

Samoupravno in poslovno povezovanje dveh velikih proizvodnih in trgovskih sistemov je prav gotovo dogodek tako v naši ekonomski kot samoupravni praksi in zasluži vso pozornost. Ta dogodek pa terja predvsem učinkovito delovanje mehanizmov družbenopolitičnih organizacij. Od tod tudi namen današnjega zbora: ne ugihati o opredelitvah, ki smo jih zapisali v predloge dokumentov, na katerih naj bi temeljila povezava, temveč konkretno

določiti naloge slehernega družbenopolitičnega delavca, da bodo s sprejetjem teh dokumentov odprta pota za uresničevanje ciljev. Gre torej za to, da na današnjem zboru sprejmemo skupen program nalog in aktivnosti družbenopolitičnih organizacij v vsaki celici, ki naj bi v končni fazi sestavljala sozd Mercator-KIT. Zavedamo se, da je v pripravljenih predlogih dokumentov še marsikaj nejasno, da še marsikaj v nas zbujajo dvome in pomisleke, vendar pa moramo pri opredeljevanju naših nalog izhajati iz ciljev združevanja. Teh ne bomo dosegli čez noč, vendar bo njihova postopna in radikalna uresničitve toliko hitrejša, kolikor trdnjša bo naša skupna volja in odločitve, da z družbenopolitično akcijo v odločilnem trenutku podpremo njihova izhodišča. Ob določanju za podporo izhodiščem se ne smemo uspravati z mislijo, da smo dosegli idealno stanje že s samim sprejemom dokumentov, temveč nas mora naprej voditi misel, da znotraj sistema še naprej iščemo najboljše organizacijske, samoupravne in poslovne povezave, ki bodo zagotavljale ekonomsko in samoupravno čvrst sistem, ki bo v težkih gospodarskih razmerah sposoben z lastnimi silami blažiti stanje in nenehno izboljševati družbenoekonomski položaj delavca.

Tone Mastnak, predsednik poslovnega odbora sozda KIT:
Družbenoekonomske osnove združevanja delovnih organizacij iz sestava sozda KIT in sozda Mercator v sozd Mercator-KIT

Ideja o povezavi dveh sistemov obstaja že več let, vendar izvedba ni zažvela. Sedanji gospodarski trenutek je vzpodbudil skupno in dolgoročno načrtovanje razvoja agroživilskega in reprodukcijskega sistema v obliki ene same sestavljene organizacije Mercator-KIT. Gre za združitev gospodarskih sistemov, ki sta že na dosedanji razvojni stopnji pokazala in razvila najvišjo stopnjo gospodarske in poslovne impulzivnosti, ki se kaže tudi v medsebojnih blagovnih in finančnih tokovih. Z nastankom novega sozda bo tako z vidika teritorialnosti kot reprodukcijskih povezav in ne tudi številu zaposlenih in družbenih kmetov nastal gospodarski in samoupravni sistem, velik ne samo v slovenskem, temveč tudi jugoslovanskem prostoru. Zato nastajanje novega sistema

odmeva tudi v širši javnosti in ne le med delavci in kmeti obeh sistemov.

V družbenoekonomski zasnovi novega sozda so nakazani vidiki reprodukcijskih povezav med članicami — od primarne proizvodnje do maloprodaje in gostinstva. Principi panožne organiziranosti novega sozda bodo prav zaživelj šele v nadaljnji fazi preoblikovanja sozda. Sedanja izhodišča, opredeljena v elaboratu, so osnova za ocenjevanje prednosti, ki jih nudi združitev v nov sozd: visoka razvojna sposobnost, zmanjšanje poslovnih tveganj, racionalizacija poslovanja v blagovnem prometu, celovitost oskrbe z blagom in repromateriali tako z notranjega kot zunanega trga, zagotavljanje likvidnosti in sredstev za razvoj z enotno bančno politiko in politiko združevanja sredstev in medsebojna, vzajemna solidarnost. Vse našete prednosti zahtevajo usklajevanje interesov znotraj sistema, saj imajo le tako usklajeni možnosti uveljavitve tudi navzven.

V oblikovanju novega naletimo na različne probleme, ki izhajajo iz tradicionalnega pojmovanja vsebine in oblike našega dosedanjega delovanja in poslovanja. To pa ne sme preprečiti, da bi se tako v sedanji kot v vseh prihodnjih fazah približevanja osnovnim ciljem združevanja odrekli ekonomskim načelom, ki naj prevladajo v smotni organiziranosti poslovnih funkcij in reprodukcijskih povezav. V opredeljevanju za skupno dogovorjene cilje združevanja se moramo otresti pomislekov in s čvrsto opredeljitvijo odgovornosti za akcijsko enotnost delavce vzpodbuditi za podporo izhodiščem in ciljem združevanja.

Skupno zasedanje delavskih svetov sozdov

Vesna Bleiweis

Prvič skupaj — bliže cilju

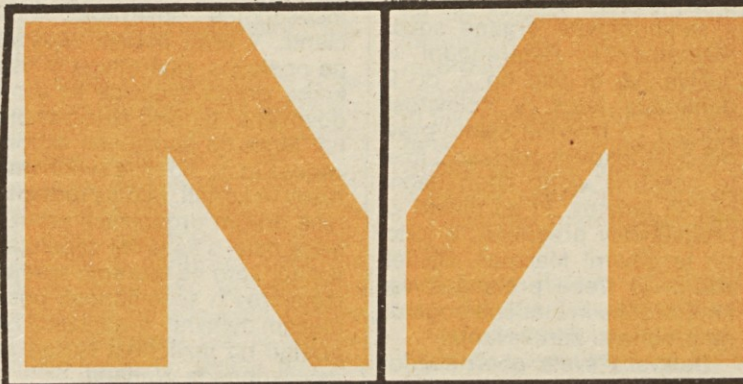
Zaradi enotnega oblikovanja stališč in predlogov o osnutkih gradiv, ki zadevajo združevanje delovnih organizacij sozda KIT in sozda Mercator, sta se na skupnem zasedanju sešla oba delavska sveta. Skupno zasedanje je bilo 25. oktobra 1984 v Ljubljani.

Že skupno zasedanje izvršilnih odborov obeh sozdov, ki sta oblikovala gradivo za javno obravnavo, je pokazalo, da skupne cilje lahko dosežemo le s strpnim dialogom enakopravnih partnerjev. Se bolj se je to spoznanje pokazalo na zasedanju delavskih svetov.

Delavska sveta sta na podlagi ločenega glasovanja soglasno sprejela vse predloge samoupravnih splošnih aktov, ki zadevajo nastajanje novega sozda Mercator — KIT, prav tako pa tudi elaborat o združevanju delovnih organizacij iz sozda KIT in sozda Mercator. Sprejela sta tudi vse predlagane amandmaje, ki zadevajo tako sam elaborat kot tudi samoupravne splošne akte.

Poleg nekaterih formalnih sprememb elaboratov, kar je posledica opredelitev v samoupravnem sporazumu o združi-

35 let

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

Leto XXI

Ljubljana, oktober 1984

št.: 10

Miran Goslar, generalni direktor sozda Mercator:
Prostovoljna združba, ki nastaja brez političnega pritiska

Priprave za združitev delovnih organizacij iz sozda KIT in sozda Mercator so v zaključni fazi. Od tod tudi namen te konference: dogovor o akcijski enostnosti vseh družbenopolitičnih, strokovnih in poslovnih delavcev pri premagovanju vsega tistega, kar lahko povzroči neprijetne zaplete. Javna razprava o dokumentih, na katerih temelji združevanje obeh sozdov, traja že več kot dva meseca. Na skupnem zasedanju delavskih svetov obeh sozdov 25. oktobra bodo določeni predlogi vseh samou-

Nadaljevanje na 2. strani

Na petem mestu po dohodku

Ekonomska politika je že 16. objavila posebno izdajo »200 največjih«. Med jugoslovanskimi organizacijami, ki so v letu 1983 dosegle več kakor 4,5 milijarde din skupnega prihodka, je Mercator med 371 na 29. mestu. Pred njim je na 28. mestu ABC Pomurka, Emona je 41., TIMA 50., Merx 106., TIMAV 158., če naštejemo sorodne sozde iz Slovenije.

Med 60 največjimi ozdi iz trgovine in gostinstva v letu 1983 v Jugoslaviji je bil sozd Mercator na 10. mestu po skupnem prihodu, po dohodku, povišanem za amortizacijo, pa je bil peti. Med slovenskimi ozdi je bila pred njim na lestevici v letu 1983 na 9. mestu ABC Pomurka (na 8. mestu po dohodku, povečanjem za amortizacijo). Emona je bila 12. (po dohodku 7.), TIMA 16. (po dohodku 9.), VIPA 20. (po dohodku 14.) in Merx 33. (po dohodku 19.). Sestavljalet v spremnem besedilu poudarja, da so lestvice opremljene s kazalcem realiziranega dohodka, povečane za amortizacijo na zaposlenega, ki služi kot orientacija o produktivnosti v organizaciji.

Za oblikovanje lestvice so uporabili zaključne račune za leto 1983, zbrane pri SDK. Še nekaj zanimivosti iz primerjalnih tabel: od 60 največjih trgovskih ozdov v Jugoslaviji po skupnem prihodu v letu 1983 jih je 14 iz Slovenije. Od 172 na listo uvrščenih sozdov jih je v državi 130 proizvodnih, 12 prometnih in 30 trgovskih.

Izdajatelj še pove, da so v obdobju gospodarske krize največji tudi najbolj produktivni, oziroma so moč, ki naj bi naše gospodarstvo in družbo usmerila k merilom gospodarjenja v svetu. Kot zgled navaja podatek: 220 največjih delovnih organizacij je v letu 1983 ustvarilo 62% skupnega prihodka v jugoslovanskem gospodarstvu. Povzel J. N.

V tej številki

Razprave in povzetki razprav na konferenci predstavnikov delavcev in kmetov SOZD KIT in SOZD Mercator ter sklepi konference 1-5

Delegat delavskega sveta SOZD o bistvu ciljev združevanja 5

Vesti iz računalniških centrov 5

Nanosove vesti, med njimi o novi trgovini v Hrenovicah 6-7

Mercatorjev »delavski hotel« 8

Mercator na Dolenjskem 8

Mercatorjev mozaik 8-10

Grafični prikaz: blagovni promet v 35 letih 9

Tozd Golovec posegel na Štajersko 10

Poslovni prostor M-Konditorja 10

Predstavitve dobaviteljev 11

POSEBNA ŠTEVILKA Z GRADIVI O ZDRUŽEVANJU BO SLEDILA V NEKAJ DNEH

2

Nadaljevanje s 1. strani

pravnih splošnih aktov in sprejet elaborat o združevanju delovnih organizacij iz sozda KIT in sozda Mercator. Delavska sveta bosta sprejela tudi sklepe o razpisu referendumu in volitev v samoupravne organe sozda Mercator-KIT. Referendum in volitve naj bi bile od 7. do 9. decembra letos. V celovitosti pripravljen izvedbo samoupravnih postopkov in odločanja imajo posebno vlogo zbori delavcev in kmetov, ki so mesto za predstavitev prednosti, o katerih je govoril Mastnak. Na teh zborih je treba premagati vse kratkoročne in statične poglede na prednosti združevanja.

Delavska sveta obeh sozdov naj bi sprejela elaborat o združevanju delovnih organizacij iz sestava sozda KIT in sozda Mercator kot dolgoročno usmeritev skupnega poslovanja in dela v bodoči sestavljeni organizaciji Mercator-KIT, ki ga bo potrebno uresničevati v naslednjih letih. Tu pa naletimo na neskladje med cilji, ki si jih postavljamo, in omejenimi, realnimi možnostmi za njihovo uresničitev v optimalnem času. Naše snovanje pomeni pomemben korak k uresničevanju dolgoročne ekonomske stabilizacije v delu, kjer lahko to storimo.

Tudi za našo integracijo velja, da se moč uveljavljanja interesov delavcev in kmetov pokaže v bistveno povečani socialni varnosti in povečani možnost razvoja. Bistveno stabilnejša proizvodnja, bolj zagotovljena prodaja, možnost večjega dohodka in osebnih dohodkov ter zmanjšana odvisnost od zunanjih vplivov ter pretresov ob morebitnih težavah v poslovanju ne zadevajo delovnih razmer delavcev, ker se zanje institucionalni okviri delovanja ne spreminjajo. Bistveno pa se ti okviri menjajo in spreminjajo za poslovodne delavce. Zato je največ pripomb, nezaupanja in teženj po ohranitvi statusa quo prav med to strukturo, ki ima tudi največ vpliva na ustvarjanje in oblikovanje pogledov med delavci. Njihova razmišljanja o novem se omejuje na formalno podporo novemu, vse pa naj ostane, kot je bilo. Taka razmišljanja so nezdržljiva z novo kvaliteto. Določena stopnja nezaupanja in težnja po ohranjanju starega sta povsem človeški, prav tako pa sta povsem upravičena in človeški strah in razmišljanje o omejevanju in prizadetosti v samostojnosti posameznih subjektov. Prepričan sem, da bo veliko teh razmišljanj odpadlo, ko se bomo v novem skupnem življenju bolj spoznali in si medsebojno zaupali. Zato, da bi lažje premagali to nezaupanje, pa je treba že danes poudariti, da je sozd Mercator-KIT prostovoljna združba, ki nastaja brez političnega pritiska, da je najmanj regionalno pobarvana in da prav zaradi tega zagotavlja enakopravnost vseh članic tudi v uveljavljanju individualnih interesov.

Natančna opredelitev zadev skupnega pomena – temeljna zadeva

Danes povejmo kje je svoboda članic omejena, kje je torej potrebna disciplina vseh članic novega sozda, ki govori o vsebini in kvaliteti skupnega življenja v sozdu. To so: skupno planiranje, skupno določanje in izvajanje poslovne politike, skupno uresničevanje razvojnih naložb z združevanjem sredstev, skupno opravljanje bančnih, kreditnih in denarnih poslov, skupna zunanjetrgovinska dejavnost,

skupna in enotna elektronska obdelava podatkov in informacijski sistem ter skupna solidarnost in medsebojno pokrivanje izgub. Te zadeve so bistvene za skupno življenje, zahtevajo disciplino vseh članic, prinašajo medsebojne obveznosti vseh članic, v vseh ostalih zadevah pa poslovna, operativna in vsakršna druga svoboda ni samo dovoljena, temveč celo zaželjena. Mora pa spoštovati skupne zadeve in ne videti le svojih interesov in koristi, pač pa tudi interese drugih organizacij združenega dela, s katerimi sodeluje v sozdu. Zato ne moremo sprejeti izgovorov o specifičnosti posameznih delovnih organizacij niti pristati na različnost razlag zadev skupnega pomena.

Za vsako integracijo, torej tudi za našo, je natančna opredelitev zadev skupnega pomena temeljna in terja resnično in brezpogojno uresničevanje v praksi. Z opredelitvijo in uresničevanjem zadev skupnega pomena se v ničemer ne zmanjšuje ali zanika vloga delovne oz. temeljne organizacije oz. njeno poslovno uveljavljanje. Toda te zadeve, ki so opredeljene kot skupne, ne morejo trpeti ne izjem ne odstopanj niti poljubnih razlag. Zato član sozda ne more biti tisti, ki teh skupnih zadev ne sprejme in ne spoštuje. Inačič različnih interpretacij in izmišljanj po načelu: to, kar mi koristi, bom spoštoval, kar pa mi trenutno ne ustreza, bom ignoriral, skupne zadeve oz. njihovo uresničevanje ne prenesajo. Torej moramo vse to razčistiti že sedaj, čeprav to ne pomeni, da jih ne bomo spet še kdaj pozneje. Razčistimo pa jih na osnovi zavestnega spoznanja, da je uspeh posameznega ozda tudi naš skupni uspeh in uspeh drugega ozda tudi naš uspeh. Močna sestavljena organizacija v skupnih zadevah ne pomeni šibke delovne organizacije ali obratno – močne delovne organizacije ne pomenijo slab sozd. Vsi morajo biti močni na vseh ravneh in vsakdo, v tistih zadevah, ki se urejajo kot skupne na posameznih ravneh. Gre torej za vzajemno sodelovanje, za vzajemno krepitev in sposobnost.

O nekaterih zadevah skupnega pomena

Vse zadeve skupnega pomena ne terjajo posebne razlage ali pojasnila, vendar pa je o nekaterih potrebno natančneje povedati, za kaj gre:

1. S skupnim določanjem in izvajanjem poslovne politike mislimo na usmerjanje in usklajevanje blagovnih tokov in trženja na področjih:

- usklajevanje proizvodnih programov naših kmetijskih in industrijskih ozdov,
- usklajevanje nabave reprodukcijskih materialov, kmetijske mehanizacije in embalaže za potrebe proizvodnih ozdov
- skupno sklepanje samoupravnih sporazumov o skupnem poslovanju med proizvodnimi in trgovskimi ozdi v sestavi sozda. Delovne organizacije in tozdi so pri izvajanju teh samoupravnih sporazumov operativno popolnoma samostojne, toda spoštovati morajo:
- količino in izbiro blaga ter proizvajalcev na naših prodajnih mestih,
- skrb za povečanje prodaje izdelkov in pridelkov kmetijskih in industrijskih ozdov iz sestave sozdov,
- prednost domačih grosističnih ozdov pred zunanjimi gro-

sisti v blagovnih skupinah, ki jih pokrivajo interni grosisti,

– izkoričanje storitev gostinskih in servisnih ozdov iz sestave sozda (projektiranje, inženiring, storitve, servisiranje).

Gre torej za celotni kompleks planiranja in usmerjanja blagovnih tokov nabave in prodaje blaga in izkoriščanje storitev – s posebnim poudarkom na stalnem spremljanju in povečevanju medsebojnega poslovanja med ozdi, združenimi v sozd (interni blagovni tokovi) in zvestobi in korektnosti do vseh proizvodnih ozdov izven sozda, kjer imamo sklenjene samoupravne sporazume oz. pogodbe na dolgoročnih osnovah poslovanja po načelih skupnega prihodka.

Moč sozda naj ne temelji na institucionalnih prednostih, ki jih prinaša število članic, pač pa predvsem na medsebojnih re-

Nace Lovšin

produkcijskih in blagovnih tokovih, ki povečujejo njihovo dejansko, dohodkovno in poslovno povezanost in soodvisnost.

Odprtost sistema navzven – v nabavi in prodaji – je naše vodilo, ne pa samozadostnost, ker vodi v revščino ponudbe. Sistem, kot bo Mercator-KIT, lahko uspešno deluje v uveljavljanju tržne zasnove našega gospodarstva, ko se bomo preusmerjali s problemov nabave v težave prodaje.

2. Skupno opravljanje denarnih poslov v interni banki in združevanje sredstev za skupne razvojne naložbe

V prid tej skupni zadevi je že vsa dosedanja praksa uveljavljanja enotne in skupne finančne politike preko interne banke. Prednosti te politike se kažejo v zagotavljanju večje stopnje likvidnosti, manjši odvisnosti od kreditne politike poslovnih bank, v veliki racionalizaciji uporabe denarnih sredstev.

Te prednosti pa potrebujejo finančno disciplino, ki jo poslovanje preko interne banke nesporno zahteva. Zato tudi ne more biti dileme, ali članstvo v sozdu pomeni tudi obvezno članstvo v interni banki. Prav to pomeni! Ta nujnost je posledica dveh zadev: tekočega, dnevnega poslovanja (plačilni promet) za vse članice in združevanja sredstev za skupne razvojne naložbe. Samoupravni sporazum o združitvi (42. člen) sicer dopušča, da interna banka za posamezno članico opravlja le del poslova v okviru svoje dejavnosti, vendar naj bi to veljalo le za izjemne primere (predvsem kadar bodo delovne organizacije ukinile žiro račune svojih tozdov in poslovale z interno ban-

ko preko skupnega žiro računa delovne organizacije).

Trenutno je vprašanje likvidnosti aktualnejše od združevanja sredstev za investicije, ker je zakon o obratnih sredstvih spodkopaval združevanje sredstev. Določbe tega zakona so za trgovsko dejavnost ekonomsko povsem neutemeljene, praktično skoraj vsi ozdi pa so po njegovih določbah naložbeno nesposobni. Rezultate združevanja sredstev kaže posebej poudariti: v letih 1978–1984 je znašala vrednost investicij, pri katerih je bil del sredstev zagotovljen tudi iz združenih sredstev, 6 milijard dinarjev, kar pomeni povprečno 850 milijonov din letno. V letu 1984 smo združili 512 milijonov din in še 311,5 milijona din za leto 1985. Pri posamezni skupni naložbi dosega delež združenih sredstev približno 1/3 predračunske vre-

Majda Omahen

dnosti (podatki veljajo za SOZD Mercator). Ob omejitveni zakonodaji še ne vemo, kako bomo v prihodnje zagotavljali združevanje sredstev, vendar si bomo prizadevali, da bi sistem združevanja sredstev ohranili. To se kaže tudi v sprejetih usmeritvah, kjer smo zapisali, da bomo združevali 25% vsakoletnih reprodukcijskih sredstev, ki jih ustvarijo temeljne organizacije. Določili smo tudi prednosti investicij: to so nesporno vlaganja za povečano proizvodnjo hrane, izvoz in osnovno preskrbo prebivalstva. V elaboratu smo zapisali temeljne razvojne usmeritve, izvedene pa naj bi bile te usmeritve v srednjeročnem planu sozda 1986–1990. Leto 1985 je zadnje leto tekočega srednjeročnega obdobja, izvajali bomo letna planska akta obeh sozdov, v letu 1986 pa pričnemo tudi skupne razvojne aktivnosti.

3. Skupna zunanjetrgovinska dejavnost: izvoz in združevanje deviz.

Od načela, da zunanjetrgovinsko dejavnost v sozdu opravlja le ena organizacija, ne ostopamo. Mercator je do sedaj ena od organizacij z visoko pozitivno devizno bilanco, vendar bo le-ta po združitvi bistveno drugačna. Zato si moramo kar najbolj prizadevati za povečanje izvoza in ustvarjanje izvoznih blagovnih skladov v vsaki naši proizvodni organizaciji, kmetijski zadrugi in predelovalni industriji. Šele nato se bomo lahko dogovarjali o delitvi deviz in njihovem združevanju. Prednost pri izrabi deviznih sredstev pa bodo nedvomno uživale tiste organizacije, ki bodo storile vse za povečanje izvoznih blagovnih skladov. Pri tem je treba omeniti vlogo Mercatorja-Me-

dnarodne trgovine, ki je servisni izvoznik in izvoznik, ki sam išče blago za lastni izvoz.

4. Skupna solidarnost, odstranjevanje motenj v poslovanju in medsebojno pokrivanje izgub so zadeve skupnega pomena, katerih uresničevanje se kaže v povečani socialni varnosti delavcev in kmetov. Z načelom o vzajemnem sprejemanju tveganj iz skupnega poslovanja ter medsebojni pomoči z namenom, da bi bile vse članice sozda glede dohodkovnega položaja v čim bolj enakopravnem položaju, smo sprejeli obveznost, da solidarno in vzajemno rešujemo vprašanja osebnih dohodkov, najrazličnejših oblik regresiranja iz sredstev skupne porabe v primerih poslovanja z motnjami ali izgube, prav tako pa se držimo tudi načela o pokrivanju izgube.

Marko Štubler

Nedоследnosti in odstopanja

To so le nekatere skupne zadeve, ki se bodo pokazale v našem skupnem življenju. Pozornost pa moramo posvetiti tudi razvoju bodoče organiziranosti sozda. Priznati si moramo, da v tej fazi združevanja nismo sposobni izvesti radikalnih sprememb, s katerimi bi dosegli večjo stopnjo funkcionalnega povezovanja in specializacije. Prvotna zasnova je doživela tolikšen odpor in nasprotovanja, da smo morali odstopiti in se zadovoljiti z minimalnimi, vendar pa realnimi rešitvami, pri katerih pa ni več mogoče popuščati. Šibke točke v trenutno predlagani organiziranosti najdemo v mesnopredelovalni, mlekarški industriji, trgovini na debelo in delno v trgovini na drobno. Na te nedoslednosti in slabosti smo dolžni posebej opozoriti, oceniti vzroke za njegovo nefunkcionalnost ter se dogovoriti o prihodnjih usmeritvah kot tudi za strpno in postopno iskanje najboljših rešitev.

Med vzroki za nedoslednosti in odstopanja od predlaganih organizacijskih sprememb velja posebej poudariti dva: regionalne in lokalne vplive ter skupinsko zaprtost v tozdi in interese poslovnih in strokovnih krogov. Lokalni vplivi se kažejo predvsem v težnjah po ustanavljanju velikih občinskih delovnih organizacij, sestavljenih iz heterogenih dejavnosti, nekakšnih občinskih sozdov z vsem značilnostmi oz. težavami heterogenosti. Ti od vključevanja širši prostor pričakujejo le del nar za naložbe, vse drugo – usklajevanje poslovanja, delitev

Nadaljevanje na 3. strani

3

Nadaljevanje z 2. strani

dela in specializacijo – pa imajo za vmešavanje od zunaj.

Ožji interes uživa večjo zaščito in nedotakljivost

Vztrajanje poslovnih in strokovno tehničnih kadrov pri nelogičnih zadevah dokazuje njihove interese po ohranitvi pozicij, ne glede na vse posledice njihovega ravnanja in obnašanja. Tu sem nam v vsej svoji luči kaže problem nemoči poslovnega organa, ki sodelovne organizacije. Oba sta bolj odgovorna – toda z manj dejanske moči (razen osebnega vpliva in koordinacijske prizadevnosti), da kaj premakneta. Praktično gre za nedotakljivost poslovnih organov v tozlih, ki s svojim ravnanjem (aktivnim ali pasivnim) lahko zavirajo dogajanja in jih usmerjajo po svojih

Ing. Lojze Ratajc

Olivo Armando

Edvard Gabrovšek

željah. To so sicer nevljudni vplivi, predmet stalne, vendar posplošene kritike, imajo pa realno moč, ki je ni mogoče zanemarjati.

Ugotavljamo slabosti v trgovini – čisto enake bo obravnavala tudi problemska konferenca centralnega komiteja Zveze komunistov: razrobljenost, ukvarjanje z vsem, teritorialno zaprtost, preveliko število subjektov, kadrovska in tehnična nesposobnost. Temeljite spremembe za odpravo posledic ugotovljenih slabosti so nujne. Povsem enake ugotovitve bi lahko sprejeli v zezi z organiziranostjo naše trgovine, predvse trgovine na debelo. Če bi slabosti ponašali s številkami, bi te nespametnosti in stroške seštevili v milijardah. Kljub spoznanju o slabostih pa še vedno šele ugotavljamo dejstva, ne pa ukrepamo.

Neučinkoviti in nepopolni mehanizmi za usklajevanje interesov na različnih ravneh omogočajo, da v konfliktu širših in ožjih interesov ožji praktično uživa večjo zaščito in nedotakljivost. Temu pojavu smo priča tudi v sozdu.

Sistemi, kakršen je naš sozdu, so v uveljavljanju interesov celote kot strateških interesov često zavrti, ker simetrična razporeditev moči deluje razpršeno in učinkoviteje uveljavlja lokalne vplive, še posebej zato, ker so tudi poslovodni kadri v tozlih in delovnih organizacijah praktično odvisni le od občinskih struktur. Kadrovske politike v delovni organizaciji in sozdu ni, direktorje tozlov lahko ukrotiš le pod pogojem, če se je za kaj takšnega odločila tudi občina.

To so tudi razlogi, da so reorganizacije, za katere se odloča-

mo takoj zdaj, reducirane le na nekaj primerov, pa še te so se pokazale kot sporne. Vendar pa zanje velja, da so tako očitne in nujno potrebne, da se postavljajo kot pogoj za samo združitev. To pomeni, da bi drugačne odločitve v prizadetih tozlih povzročile, da se ti ne bi vključili v nov sozdu.

Reorganizacije so naslednje:

– Mercator – Velepreskrba se razformira – združitev tozlov Hladilnica z Mercatorjem – Sadije-zelenjava je nujna,

– KIT-Storitve ne bo več delovna organizacija, delavci preidejo delno v Mercator-MT, delno pa v Mercator-Tehno,

– tozld Trgovina iz Ljubljanskih mlekarn preide v Mercator-Rožnik kot specializirano delovno organizacijo na drobno

– tozld Gradišče se združi s trgovino v KZ Trebnje kot novi enoviti Mercator-KZ Trebnje.

tako se ne želimo ukvarjati s starim KIT-om, pa čeprav bi formalno še obstajal za posamezne delovne organizacije iz sedanjega sestava. Tisti, ki noče skupnega življenja, stori bolje, če izstopi iz sedanjih sozdov, ne pa da zavira druge. Torej naj vsak pove vnaprej, kajti tako širok referendum ne sme postati nekaj naključnega z nepredvidljivimi posledicami, pač pa dokaz naše zrelosti in treznosti, ki zna premagati ovire starega in si skupno prizadevati za naše bodoče skupno delo in poslovanje. Torej ob referendumu ne sprašujemo samo po lastnih željah, pač pa tudi, kaj lahko z našo nepremišljeno in neusklajeno odločitvijo povzročimo drugim. v širši integraciji ni mogoče vedno uveljaviti posamičnega interesa – ker pač ni mogoče doseči idealne usklajenosti z drugimi. Toda to nas ne sme zavesti v nasprotovanje in

ravnanje, ki lahko zavre celoto. V tem trenutku morata biti glavni stvari strpnost in resnično visoka politična odgovornost, ki ju je reba prenesti v vsa okolja. To je glavni namen današnje konference.

Razprave udeležencev konference

Slobodan Milinković, Mercator-Nanos, Postojna

Družbenopolitične organizacije v delovni organizaciji Mercator-Nanos so obravnavale predložene dokumente o združevanju in jih podpirajo. Prav tako se politično zavedamo pozitivnosti združevanja in resnosti odločitve in odločanja o integraciji. Vendar pa se nam odpirajo določena vprašanja, o katerih smo spregovorili in se odločili, da jih na današnji konferenci sprožim:

– v predlagani koncepciji združevanja, če smo prav razumeli, prevladuje načelo egocentrične organiziranosti in zanikanje vloge in pomena delovne organizacije,

– koncept združevanja temelji na načelu ustvarjalne destrukcije in ne upošteva regionalne vloge in položaja delovne organizacije. Menimo, da bi moralo združevanje temeljiti na načelu ustvarjalne konstrukcije s krepitvijo dosedanje organiziranosti ter izkoristiti posebne skupnosti,

– elaborat »visi v zraku«, ker ni opredeljen organ, ki naj ga sprejme.

Predlagamo, da elaborat sprejemajo zbori delavcev. Predloženi dokument pa bi za tako obravnavo ali sprejemanje moral vsebovati celovito razlago, saj je neobveščeno delavcev o združevanju očitna.

Menimo, da bi se morali združevanja lotiti s krepitvijo sedanjega sistema tako kot kraški gradbeniki, ki za razširitev objekta ne podro temeljev, temveč širijo objekt na osnovi starih.

Majda Omahen, Mercator Velepreskrba, tozld Hladilnica, Ljubljana:

V zvezi z integracijo, ki zadeva tozld Hladilnico, se delavcem postavlja eno samo vprašanje, in sicer: katerega od zakonskih pogojev delavci temeljne organizacije ne izpolnjujejo, da bi se v novo delovno organizacijo vključili s statusom poslovne enote. Prav tako se nam ob v elaboratu opredeljenih poslovnih dejavnostih odpira vprašanje o nadaljnji delitvi dela na področju zamrznjenega programa in hladilniških storitev. Vsa ta vprašanja zadevajo tudi oceno pomembnosti tozld Hladilnica oz. njegovega položaja v sestavljeni organizaciji. Skupno dvorišče z delovno organizacijo Sadije-zelenjava pač ne more biti temeljni kriterij, po katerem bi se presojala utemeljenost združevanja Hladilnice s statusom poslovne enote. Na vsa vprašanja želimo delavci Hladilnice konkreten odgovor in zato vabimo vodilne delavce sozda, da nanje odgovorijo v našem kolektivu. Delavci razmišljamo o povezavi z organizacijami izven predlagane v elaboratu, in sicer, da se kot temeljna organizacija vključimo v Mercator-Mednarodna trgovina ali Ljubljanske mlekarne.

Ing. Nace Lovšin, KIT, Kmetijski zavod:

V elaboratu je Kmetijski zavod opredeljen kot organizacija posebnega pomena, vendar je premalo poudarjena njegova pospeševalna služba in kontrola mlečnosti krav ter vloga osemnevalnega centra pri vzgoji in reji plemenske živine. Kmetijski zavod opravlja izredno pomembno dejavnost, rezultati njegovega dela pa bi moral biti vidni tudi v usmeritvi v izvoz plemenske živine.

Marko Štubler, Mercator-Velepreskrba, tozld TMI, Ljubljana:

Tovarna mesnih izdelkov v Ljubljani se ponaša z dolgoletno tradicijo. V sozdu Mercator je naša posluh za probleme mesnopredelovalne industrije in si v sodelovanju z njegovimi članicami zagotovila 70% surovini. S prenosom klavniške dejavnosti v Emono so v objektih večje prostorske zmogljivosti za razvoj in razširitev predelovalne dejavnosti. V tem smislu so potekali tudi razgovori v zvezi z ustanavljanjem specializirane temeljne organizacije v sestavi KŽK Kranj – tako kot je njeno vlogo, pomen in status predvideval elaborat o združevanju. Razgovori niso bili uspešni iz različnih razlogov, zato se zavedamo, da sprejeta oblika organiziranosti mesnopredelovalne industrije ne ustreza primarnemu cilju združevanja: racionalizaciji poslovanja, delitvi dela oz. specializaciji in enotni poslovni politiki.

Armando Olivo, Mercator-Rožnik, tozld Golovec:

Temeljne organizacije v sestavi Mercatorja-Rožnik srno sprejele pobudo in sam predlog za združevanje delovnih organizacij iz sestava sozda KIT z odobravanjem. Predvsem pa smo sprejele prvotni koncept združevanja, ki je nakazoval korenit poseg v organiziranost trgovine na drobno. V njem smo videli možnost za odpravljanje slabosti, ki jih ugotavljamo. Predložena gradiva, ki so bila v javni obravnavi, pa kažejo, da so re-

zultat nujnega kompromisa, ki ga terjajo cilji združevanja. S pristajanjem na kompromisna izhodišča sprejemamo obveznost, da znotraj novega sozda nadaljujemo dogovarjanje o organiziranosti in razvoju trgovine na drobno, tako da bomo zmanjšali ali odpravili njeno razdrobljenost in podvojenost ponudbe, težili k specializaciji in taki prostorski razprostranjenosti, da bo trgovina čim bolj služila svojemu namenu in bo istočasno sposobna zagotavljati nadaljnjo gradnjo prodajnih mest.

Ing. Lojze Ratajc, KIT-Kmetijska zadruga Krka, Novo mesto

Mercatorjev tozld Standard in Kmetijska zadruga Krka sta se aktivno vključila v razprave o predlaganem združevanju in vključevanju v nov sozdu. Vrsta vprašanj, ki smo si ji zastavljali, je spričo temeljnih usmeritev združevanja postala nepomembna, kar pa še ne pomeni, da jih v skupnem življenju nismo dolžni razčistiti. Opozoril bi rad na okoliščine, v katerih se odločamo o združitvi. Težak gospodarski položaj, v katerem sta se znašli predvsem kmetijstvo in trgovina, ustvarja tudi razpoloženje med tistimi, ki naj bi odločali. Zato je treba v javnih razpravah še posebej poudariti, da se združujemo predvsem zaradi olajšanja tega položaja, čeprav se zavedamo, da se bodo konkretni problemi še naprej reševali v temeljnih organizacijah. Kar pa zadeva sam elaborat o združevanju – v poglavju, ki zadeva povezovanje novomeške trgovine in kmetijstva, prinaša velike spremembe v organiziranosti. Povezava je smotrna. Če jo bo potrebno še dodatno modificirati, se bo pokazalo v prihodnosti, vendar pa mora tej povezavi primarne proizvodnje s trgovino slediti tudi nadgradnja, ki ne sme biti regionalno obarvana. Novomeška regija ali pa sploh Dolenjska sta območji, ki v razvoju zaostajata za povprečnim razvojem ostalega slovenskega prostora. Le z dopolnjevanjem oz. nadgradnjo bomo uresničili in omogočili tudi zahteve po večji in bolj organizirani primarni proizvodnji. Tudi smeri razvoja oz. gradnja objektov, ki pomenijo nadgradnjo, naj v našem naslednjem skupnem srednjeročnem razvoju temelji na ekonomskih spoznanjih, brez lokalizma in drugih vplivov. Naš skupni srednjeročni plan razvoja mora to zagotoviti, v tem pa tudi delavci in kmetje, združeni v KZ Krka, pričakujemo svoje mesto.

Edvard Gabrovšek, Mercator-Rožnik, tozld Grmada:

Sem predstavnik poslovodnega organa ene od organizacij, ki z integracijo mesečno izgubi 10% realizacije. Naša opredelitev za predlagano združitev temelji predvsem na spoznanju, da smo v Mercatorjevi družini uresničili praktično vse, kar smo si ob združevanju v sozdu Mercator tudi zastavili. Enaka spoznanja navajajo danes tudi vsi, ki so se kakorkoli ženili z Mercatorjem. Odprta vprašanja in odgovori, ki se v posameznih okoljih še pojavljajo, naj ne bodo ovira za odločno opredelitev, ki nam bo vsem skupaj prinesla boljše in varnejše življenje.

Dušan Anžlovar, Mercator-Rožnik, tozld Dolomiti:

Soglasna podpora predlaganim dokumentom o združevanju v sozdu Mercator-KIT še ne pomeni, da o predlaganih povezavah in položaju trgovine na

Nadaljevanje na 4. strani

4

Nadaljevanje s 3. strani

drobno nismo dolžni kritično, vendar ustvarjalno razmišljati. Menim, da je v elaboratu premalo poudarjen razvoj trgovine na drobno oziroma trgovine nasploh, saj ta ustvarja levji delež celotnega prihodka v sozdu. Vsi ugotavljamo padanje akumulativne sposobnosti trgovine, premalo pa se ukvarjamo z notranjimi rezervami, ki v tej dejavnosti obstajajo. V tem je tudi slabost predlaganih povezav trgovine na drobno – pa če začnem s predlagano vključitvijo tozda Trgovine ljubljanskih mlekar in Rožnik in končam s trgovsko dejavnostjo kmetijskih zadrug. Prvo ugotovitev naj ponazorim z zelo značilnim primerom: na eni od ljubljanskih ulic se bodo pojavile prodajalne več temeljnih organizacij, ki bodo vse prodajale (podobno tudi v večjih ali manjših krajih), kmetijske organizacije pa bodo na račun trgovske dejavnosti lahko začele zanamarijati svojo osnovno nalogo, t.j. pospeševanje in usmerjanje kmetijske proizvodnje. Spoznanja o notranjih rezervah – specializaciji, teritorialni in drugi delitvi dela – smotno prilagajanje obratovalnega časa nas mora pripeljati do tiste oblike notranje organiziranosti trgovine na drobno v sozdu, ki bo sposobna kljub zaostrenim pogojem za poslovanje trgovine zagotavljati del sredstev za svoj razvoj in tako služiti svojemu osnovnemu namenu. Ob tem moramo urediti tudi vprašanje t.i. socialnih trgovin, torej tistih, ki zaradi svoje narave niso sposobne z ustvarjenim prometom kriti niti svojih stroškov. Predlagam, da začnemo postopke za prenos teh trgovin v zasebne roke. Zasebnikom pa moramo olajšati položaj predvsem pri obračunavanju prometnih davkov. V nadaljnjem dogovarjanju o organiziranosti trgovine – predvsem pa delitvi dela oziroma delitvi prodajnih programov med trgovskimi in kmetijskimi organizacijami – nas mora voditi misel, da nismo tako bogati, da bi vsi lahko povsod prodajali vse.

Marjan Jakus, Zadruga zveza Slovenije

Predvideno združevanje dveh sozdov je predvsem med kmeti vzbudilo mnogo zanimanja, saj bo nova sestavljena organizacija združevala 1/3 vseh združenih kmetov SR Slovenije oziroma bo vsak sedmi združen in vsak peti slovenski kmet povezan z novo sistem. Zato je razumljivo, da od te kmetije veliko pričakujejo. Številne prednosti so zapisane, njihova izvedba je odvisna tudi od tega, kako so kmetje vključeni v celovite priprave in kakšni so odgovori na vprašanja o njihovi vlogi, mestu in položaju v novem sozdu. Ta vprašanja je treba pred referendumom razčistiti in jasno razložiti prednosti, ki jih prinaša združevanje. Želim, da v tej razpravi, ki še ostane, uspešno odpravite vse dileme in pomisleke in v novi sestavljeni organizaciji zaživite tako, kot ste načrtovali.

Jožica Pavlin, Mercator-Rožnik, tozda Gradišče, Trebnje:

Kakšno je stališče izvršilnih odborov obeh sozdov do predloga nove organiziranosti kmetijske zadruge Trebnje, ki ga je pripravila ta zadruga?

Alojz Nosan, KIT-KŽK, tozda Me-soizdelki, Škofja Loka:

Predstavniki mesnopredelovalne industrije smo za predlagano povezovanje porabili precej časa z dogovarjanjem, rezultati pa so bolj jalovi. Sedanja organiziranost, kot bo zapisana

v predlogu elaborata, pomeni nadaljevanje razdrobljenosti in neusklajenosti prodajnih in proizvodnih programov. Predloženi koncept torej ne daje nobenega zagotovila za odpravo slabosti, zato menim, da je v tej fazi potrebno ustanoviti koordinacijsko telo, preko katerega bomo izpeljali tako medsebojno dogovarjanje in vključevanje v enotni poslovni sistem sozda.

Roman Albreht, predsednik republiškega društvenega sveta za vprašanja družbene ureditve: Referendum – potrditev bitke, ki smo jo dobili že prej

Redko smo priča razgovorom o združevanju dveh razvitejših gospodarskih sistemov, ki se združujeta na osnovi objektivnih spoznanj in pogledov vnaprej. Ta spoznanja je odkril dolgoročni program gospodarske stabilizacije, katerega uresničevanje naj nas pripelje iz krize v stabilnejše ekonomske odnose. Združitev pomeni gospodarsko in družbeno kvaliteten korak, zato je skrb za njegovo usodo oziroma priprave utemeljena. Tako pobuda kot sam postopek za združevanje pomenita, da se počasi le otrešamo vrtičkarske miselnosti in da se zavedamo, da lahko v nacionalnem in jugoslovanskem gospodarstvu ter na zunanjem trgu uspešno le z dobro organiziranim in povezanim gospodarskim sistemom. Predložena integracija bo sistem uvrstila med člene, ki so pomembni za jugoslovansko gospodarstvo in ki obenem zagotavljajo stabilnost. Ta ugotovitev je trenutno pomembnejša od matematičnega seštevanja velikosti novega sozda. Kvaliteta, ki jo prinaša združitev, mora imeti tudi politični navdih v tem smislu, da nas ne sme zavesti preobremenjenosti s problemi trenutka in s tem povezane trenutno koristne odločitve. Gre torej za to, da se ne obnašamo po načelu: nevihta naj gre mimo, prevedrili pa bomo po starem. Objektivne okoliščine nas morajo resno prisiliti, da se tej miselnosti odrečemo.

Politiki smo obremenjeni s skrbništvom – zavzeto poslušamo z namenom, da bi to ali ono pokarali in nato dodali svoje poglede. Danes se moram tej svoji napaki odreči: tako čistega koncepta, kot je bil predstavljen na današnji konferenci, še nisem slišal. Prav to je trdna in solidna podlaga za odločitve o skupni družini. Zato sta mi toliko bolj nerazumljiva strah in bojazen okrog referendumu. Zakon o združenem delu odločanja delavcev ne opredeljuje zgolj kot pravico, temveč tudi kot moč, odgovornost in obveznost. Zato je glavna naloga najbolj odgovornih, da se dogovorijo o merilih za opredeljevanje in odločanje. Tu blebetanje ni potrebno, potrebno je dogovorjeno politiko izvajati v praksi. Referendum ni erostavna reč – ne gre za testiranje javnega mnenja – temveč za pisno potrditev predhodno trdno dogovorjenega. Je potrditev rezultata bitke, ki smo jo dobili že prej. Referendumski rezultati ne smejo biti plod slučajnega razporeditve, temveč rezultat zrelosti vseh družbenih sil, ki so odgovorne za razvoj družbenih odnosov. Bitke za uspešen referendum ne dobimo s številom sestankov, temveč s prepričljivimi in tehničnimi argumenti, na podlagi katerih pridobimo delavce. Če referendum razlagamo tako, potem odpadejo tudi vse zadeve okrog

razglašanja, da je delavec objekt upravljanja in manipuliranja, ki se ga žal ne znamo ali pa ne moremo odreči tudi družbenopolitični delavci.

Mnogi govorci imajo namreč polna usta interesov in slavo-spevov delavskemu razredu, delajo in mislijo pa povsem drugače. Pogovor o tej dvojnosti in poplavi praznega besedovanja smo začeli na 13. seji CK ZKJ. Prvi rezultati so vidni že na 14. seji istega organa.

Menim, da bi morali tudi v vaši združbi izrabiti demokratičen dialog za odpravo vsega, kar koga žuli. Vedeti moramo, da bo vsakomur ostalo nekaj, kar bi sam urejal na boljši način, vendar pa tega ne smemo prepuščati skupni odločitvi. To je lahko usodna napaka, ki ima za posledico morda tudi nevzdržne razmere.

Demokracijo je treba uporabljati kot kulturo medsebojnih odnosov za prvi korak k novi, boljši skupni kvaliteti, kot korak v razvoju živega organizma – kar vsaka oblika združenega dela nedvomno je. Na istem vlaklu se lahko peljejo le tisti, ki gredo v isto smer, koliko je ta skupna voznja za posameznika udobna, pa je odvisno od njegove strpnosti in od medsebojnega interesa, da vlak pripelje na cilj.

Glavno vprašanje ob integraciji je, ali jo ocenjujemo kot breme ali pa kot resnično možnost za premik v kvaliteto. Ideja oziroma prispodoba, ki jo je uporabil delegat Nanosa, bi držala, če bi govorili o kvantiteti, vendar pa stolpnice ne postavljajo na temeljih stare bajte. Mislim, da stališča Nanosa kažejo na idejno razhajanje v ocenjevanju preobrazbe oziroma v postavljanju temeljev novega sozda.

Zagovarjanje zlepljenke, »skupaj znešenega« sozda je zgrešeno; gre za oblikovanje nove kvalitete v sozdu Mercator-KIT, v to nas silijo ekonomske danosti. Vsak pameten dogovor je na začetku rezultat tisoč kompromisov, vendar na poti, ki vodi do zastavljenega cilja. Treba je tudi razložiti odnose med subjekti – temeljna – delovna – sestavljena organizacija združenega dela.

Višje oblike povezovanja

Nevzdržna je teza, da se samoupravljanje začne in konča v temeljni organizaciji; tako gledanje je obsojeno na propad. Zavržiti je treba romantična gledanja na gospodarjenje, delo; sredstva in znanje morajo opremiti tokove družbene reprodukcije. Prav zato je treba reči, da zakon o združenem delu temeljne organizacije ne opredeljuje kot statične združbe ljudi, temveč kot tehnološko zaključeno celoto. Z uveljavljanjem tozdov kot poslovnih subjektov smo v praksi storili napako in z vidika gospodarjenja korak nazaj. Od tod tudi vse več delovnih organizacij brez vsake funkcionalne in smotne povezave, specializacije in poslovne učinkovitosti. Odločilnega pomena je torej, da s to prakso prenehamo in zahtevamo produkcijsko usmerjene in zaključene delovne organizacije. Zadeve skupnega pomena so strategija sozda. Vseh sedem je treba sprejeti, sicer naj tisti, ki jih ne sprejema, gre, ker tu nima kaj iskati.

Omenil pa bi še skupno gospodarjenje z denarjem. Dokler bomo po tozdih »mečkali« z denarjem, toliko časa bomo pristajali na prevlado bančnega kapitala. Že večkrat izražena zahteva po preobrazbi bank, da bi dosegli ustrežnejši način gospodarjenja z denarjem, da bo

prinašal presežek vrednosti tistemu, ki ga ustvarja, je še vedno le zgolj zahteva. Zato je interna banka odlična zasnova za razvoj tudi drugih oblik bančnih organizacij, kajti gospodarjenje z denarjem v danem bančnem sistemu je odtujeno združenemu delu.

Ob koncu bi rad povedal še nekaj o vplivih, s katerimi se srečujejo vsi integracijski procesi. Povezujemo se v dveh smereh: reprodukcijsko in teritorialno. Reprodukcijsko povezovanje je osnova za osnovne in funkcionalne povezave v reprodukcijskih verigah, pri regionalnem povezovanju pa naletimo na heterogenost in težnjo po lokalnem zaokroževanju. Združitev sozdov Mercator in KIT predstavlja višjo obliko povezovanja, presega pa tudi teritorialno in regionalno zaprtost.

Celovito ocenjevanje združevanja ne prenese formalnopravnih razlogov za izmikanje in terja korenito podiranje plotov, ne samo med dvorišči, temveč tudi v miselnosti. Poteza je velikega pomena, daje ogromno moč. Želim, da bi v nadaljnjem ustvarjanju res dosegli kvaliteto in na podlagi strpnega in demokratičnega dogovarjanja uspešno zaključili združevanje, v skupnem življenju pa uresničili cilje, ki jih postavlja pred vas združitev v sozdu Mercator-KIT.

Miran Goslar: vzdušje konference prenesti v ozde

Posebnih povzetrov razprava ne potrebuje. Današnja konferenca bo dosegla svoj namen, če se bo njeno vzdušje preneslo v vse celice. Razprava je pokazala, da popolnega soglasja kljub vsem že sprejetim kompromisom ne bomo dosegli – zlasti ne tam, kjer posamični interesi ne glede na to, kako so predstavljeni, uživajo vso podporo.

Elaborat o združitvi je dolgoročna usmeritev, ki jo moramo krepiti, zato je razprava o njegovi vsebini odprta, vendar ne z namenom, da bi zmanjševala

njegov pomen. Elaborat bosta sprejela delavska sveta obeh sozdov kot dolgoročno usmeritev in bo osnova za nadaljevanje strpnega in demokratičnega dialoga.

Strategija sozda je zajeta v 12. členu samoupravnega sporazuma o združitvi, ki pa ne posega v vsakodnevna življenjska vprašanja, ki jih rešujemo na različnih nivojih združevanja. Mislim, da je bogastvo današnjega pogovora prav v podpori skupnemu, obogatili pa smo jo z razmišljanji o širini in problemih, ki spremljajo integracijo.

Skupno in vzajemno odgovornost za uspeh integracije prenesimo vsi v svoje delovanje. To dolžnost so dolžni prevzeti predvsem poslovodni organi, ki s svojim ravnanjem, strokovno politično in moralno veljavo morajo preseči posamezne interese, oziroma se ne skrivati za njimi. Gre torej za to, da ti organi predvsem nase prevzamejo odgovornost za odločilni vpliv v okoljih, kjer o skupnem še dvomijo in ugibajo ali pa individualne interese postavljajo kot pogoj za združevanje. Obotavljajna kot npr. v tozdu Hladilnica in v tozdu Gradišče so posledice povsem individualnih in subjektivnih pogledov poslovodnih organov, čeprav prikrita z voljo delavcev. Pogovor o vlogi in pomeni delovne organizacije z Nanosom traja že nekaj časa, vendar je očitno, da najbrž nimamo dovolj znanja in sposobnosti, da bi našli pravi odgovor prav za tiste organizacije, ki tudi same ne zmorejo najti svoje vloge in pomena, odgovora na vprašanje torej, ki ga vsakokrat, ko se jim ponudi priložnost, zastavijo.

Vsem povabilom, torej tudi vabilu delavcev tozda Hladilnica, se bomo strokovni in poslovodni delavci obeh sozdov radi odzvali in pomagali odgovoriti na vsa vprašanja, ki zadevajo združitev sozdov.

Do samega referendumu nam

Nadaljevanje na 5. strani

S soglasjem vseh udeležencev so bile sprejete ugotovitve konference

Predstavniki družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov ter poslovodni in strokovni delavci iz delovnih organizacij in tozdov Mercatorja in KIT-a, zbrani na današnjem zboru, soglasno sprejemamo naloge in odgovornost za njihovo uresničitev, in sicer:

1. V vseh osnovnih organizacijah Zveze komunistov in Zveze sindikatov bomo v času do izvedbe referendumov, s katerimi bomo odločali o nastanku sistema Mercator – KIT, sproti in tekoče analizirali odmevnost predlaganih povezav med delavci ter z objektivnim in celovitim predstavljanjem ekonomske utemeljenosti in ciljev združevanja med sodelavci to prepričanje in spoznanje tudi utrjevali. V ta namen bomo v zadnjem tednu meseca oktobra izvedli zbor delavcev in sprejeli sklepe, ki bodo v skladu z elaboratom o združitvi.

2. V sodelovanju s strokovnimi službami in poslo-

vodnimi delavci bomo v samoupravnih organih vsake organizacije poskrbeli, da bodo vsi delavci celovito spoznali cilje združevanja. Zaradi povezanosti sedanjih odzovov v Mercatorju in KIT-u se zavedamo svoje politične odgovornosti za uspešno izvedbo referendumu v vseh tozdih. Za to so še posebej odgovorni poslovodni delavci.

3. Tako nosilci družbenopolitičnih kot samoupravnih ter strokovnih in poslovodnih nalog sprejemamo odgovornost za zavračanje morebitnih tendencioznih, ozkih opredelitev ter se obvezujemo, da bomo nanje odgovarjali z močjo argumentov, s celovitim, objektivnim in pravočasnim informiranjem vseh delavcev, tako da se ob referendumu ne bi uveljavljali manjšinski pogledi, pač pa naša zrelost in vzajemna odgovornost.

4. Kot nosilci družbenopolitične akcije bomo sproti ocenjevali uresničevanje današnjih sprejetih nalog ter se na osnovi te ocene pripravljali za nadaljnje strpno in konstruktivno oblikovanje sistema Mercator-KIT.

5

Nadaljevanje s 4. strani

bo ostalo še precej časa, ki ga moramo izkoristiti za strpen in ustvarjalni dialog o skupnih in posamičnih zadevah, tako da ob izidu referendum ne bomo ugotavljali rezultatov kot posledic neodgovornega in nenačrtnega delovanja. Zavedajmo se, da je od rezultata referenduma odvisna naša skupna prihodnost, za katero smo že danes odgovorni drug drugemu.

Tone Mastnak je poročal o stališčih izvršilnih odborov obeh sozdov, ki zadevajo predlog samoupravne organiziranosti KZ Trebnje in sprejeto opredelitev, da se od organiziranosti, ki je zapisana v predlogu elaborata, ne odstopa.

Razčlenjena delegatska vprašanja in odgovor
Vesna Bleiweis

Dojemanje bistva ciljev združevanja

Več bralcev je izrazilo željo, da natančneje predstavimo delegatsko vprašanje, ki ga je postavil na septembrskem zasedanju delavskega sveta sozda delegat M-Hoteli-gostinstvo Metod Škrjanec.

Vprašanje je bilo postavljeno v razpravi o poslovanju sozda v prvem polletju letošnjega leta in naj bi pomagalo osvetliti nekatera ostra vprašanja akumulativnosti in reprodukcijske sposobnosti posameznih organizacij in s tem tudi sozda. V poročilu o poslovnih rezultatih je bilo posebej poudarjeno vprašanje obresti in njihovo zadržanje v dohodek organizacij združenega dela. Tekoče prilaganje obrestnih mer oziroma njihovo usklajevanje s stopnjo inflacije bo zadevo še poslabšalo in z ustrezno politiko, dogovorjeno na ravni sestavljene organizacije, bi morali najti odgovor na vrsto vprašanj. Ta vprašanja in zasnove za njihov odgovor je skušal poiskati tudi delegat. Za sodelovanje smo prosili delegata iz delovne organizacije Mercator-Hoteli, Gostinstvo Metoda Škrjanca, ki je vprašanje tudi postavil.

Razložite bistvo vašega vprašanja

Vprašanje je bilo sicer več. Bistvo vseh je reproduktivna nesposobnost večine tozdov delovnih organizacij v sozdu, ki jih stare in novo sprejete obveznosti silijo zaradi »poslovne uspešnosti« k nenehnemu dodatnemu zadolževanju po znanih obrestnih merah. Ob tem se postavljajo naslednja vprašanja:

- Kaj pomeni sprejeta poslovna politika in kako delujejo in vplivajo sedaj veljavni mehanizmi MIB na poslovno uspešnost teh organizacij?
- Kako zmanjšati zaostanek reproduktivne in akumulacijske sposobnosti teh organizacij in ali ni to tudi zaostanek reproduktivne in akumulacijske sposobnosti sozda, kar bo verjetno zahtevalo spremembo v poslovni politiki!
- Kako je mogoče v teh organi-

Imate v zvezi z vprašanjem tudi odgovor ali model za rešitev?

Na podlagi analize stanja poslovne uspešnosti, še posebej pogojev za pridobivanje dohodka v sozdu, je potrebno pri reševanju nakazanih vprašanj vsekaror upoštevati:

- Interes tozdov delovnih organizacij v sozdu, posebno tistih v reprodukcijski verigi, je treba preusmeriti s cen na dohodkovno uspešnost partnerjev na osnovi ustvarjanja in delitev skupnega dohodka.

- Del dohodka, ki ga organizacije pridobivajo v izrednih razmerah je treba nameniti za združena oz. v solidarnostna sredstva sozda.

- V plan investicij sozda je treba vključiti in financirati iz združenih sredstev le tiste, ki imajo ustrezno dohodkovno uspešnost. Združevanje samo po sebi oz. kot edini kriterij ne more

Obračun osebnih dohodkov

Problematika računalniške obdelave

Problematika delitve osebnih dohodkov je žgoča v vseh organizacijah združenega dela in z uvedbo obdelave osebnih dohodkov na računalniku jo spoznavamo tudi tisti, ki to obdelavo pripravljamo. S širitvijo kroga uporabnikov smo različne rešitve iz naše prakse vključili tudi v računalniško obdelavo. Vsak naš novi uporabnik nas običajno »razveseli« z ugotovitvijo, da ima pravilnik drugače sestavljen kot pa predhodniki iz njegove dejavnosti, ki so že vključeni v obdelavo.

Ker se moramo gibati v okvirih, ki jih postavljajo pravilniki ozdov, je na dlani, da se moramo v večini primerov prilagoditi računalničarji tako s programi kot z načinom dela. Moti pa nas, da so poti za ugotavljanje osebnih dohodkov zelo različne v isti dejavnosti, da pa imajo delavci istega poklica (npr. prodajalci) enake osebne dohodke po sicer različnih sistemih obračuna. Pogrešamo tudi enotnost pri nadomestilih in dohodkih v okviru osebnih dohodkov. Pred leti je za to poskrbela sindikalna lista, vendar so jo kmalu opustili. Da pa je bila večina stvari dobro rešenih (vsaj na področju nadomestil in dohodkov) se je pokazalo še dolgo potem, ko je niso obravnavali, pa so posamezna določila v pravilnikih ozdov še vedno veljala.

Pri delitvi osebnih dohodkov se zadnji dve leti pojavlja kot problem tudi omejevanje izplačil osebnih dohodkov z družbenim dogovorom. Tudi pri tem si vsaka ozd pomaga po svoje, le redki izkoriščajo možnosti, ki jih nudi računalniška obdelava. Večina si pomaga po korekcijskim faktorjem, ki znižajo osebne dohodke iz ozda, zato pa ustrezne službe potrebujejo podatke (npr. število točk za ozd

itd., kar bi lahko ugotovili tudi računalniško).

Za boljše sodelovanje organiziramo vsaj enkrat na leto srečanje uporabnikov teh organizatorjev, ki obdelavo izvajajo v AOP. Ti sestanki prinašajo izkušnje uporabnikom in tistim, ki vodijo obdelavo osebnih dohodkov. Izkušnje izmenjavajo tudi sami uporabniki med seboj.

Mnogo enakih problemov rešujemo na različne načine, zato pozivamo vse ustrezne službe na nivoju delovnih organizacij in sozda, naj enotno rešijo vprašanja nadomestil in dodatkov in samega izračuna letih (npr. osnova za nadomestilo za čas dopusta je tromesečno povprečje – v to pa vključujemo točno določena izplačila – redno delo, minulo delo itd.)

Tekoče delo v sektorju

Izdelali smo program za evidenco odkupa kmetijskih izdelkov in živine. Vse kmetijske zadruge, ki želijo koristiti ta program, naj pokličejo sektor za AOP.

Dobili smo že del nove računalniške opreme, in sicer štiri terminale s popolno opremo za daljinsko povezavo. Postavili jih bomo tistim uporabnikom, ki so bolj oddaljeni in ki imajo takšno količino podatkov, da jih lahko obdelamo z enim terminalom. Pričakujemo pa še mikroročunalnik partner in razširitev centralnega spomina.

Nabavili smo tudi pet MDS zagemalnih strojev na magnetni trak, ki so predvideni za ozde, ki se na novo vključujejo v AOP. Sektor za AOP

Ne vem, kaj vi fantje, vidite v teh računalnikih...

Računalniški slovarček (nadaljevanje)

ASCII – (American Standard Code of Information Interchange) standardna koda sedmih ali osmih bitov, uporabljena za prikaz alfanumeričnih znakov v nekaterih računalnikih

adresa – (address) naslov pomnilniške celice (byta)

byte – binarni znak, navadno dolg 8 bitov

baud rate – hitrost pretoka informacij med računalniki, ki prikazuje, koliko bitov se prenese v eni sekundi

cursor – utripajoči kazalec (vidna oznaka) na ekranu, ki prikazuje trenutni položaj izpisovanja/vpisovanja na ekran

chip – integrirano vezje, sestavni del računalnika

decimalni sistem – številčni sistem, ki je v splošni rabi in ima za osnovo 10 (0, 1, 2, ..., 9)

directorij – (directory) indeks, s pomočjo katerega kontrolni program označi prostor enega ali več blokov informacij na disku

firmware – programi, trajno zapisano v ROM (read only memory) – del spomina, iz katerega lahko samo beremo

heksadecimalni sistem – številčni sistem, ki ima za osnovo število 16 (0, 1, 2, ..., 9, A, B, ..., F)

listing – izpis programa v izvirnem jeziku na papir

tastatura – (keyboard) enota za pošiljanje podatkov, ki s pritiskom na tipko ustvari kodo (npr.: v ASCII standardno kodo)

multi-user operating system – operacijski sistem, ki omogoča uporabo računalnika več uporabnikom hkrati

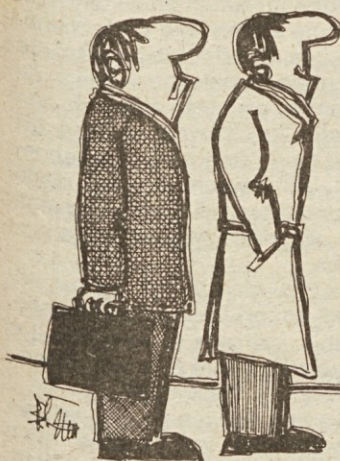
monitor – programska oprema (software) ali firmware, ki nadzoruje in pregleduje operacije v računalniku

nibble – štirje biti ali pol bytov

oktalni sistem – številčni sistem, ki ima za osnovo število 8 (0, 1, ..., 7)

RAM – (random access memory) del spomina, s katerega lahko beremo ali nanj pišemo

ZAVOD ZA IZRADU NOVČANICA

– Misliš, da bi jih lahko pridobila, da bi prihodnje leto pristopili k našemu sozdu?

**Nanosove
vesti**

Iz tozda Izbira Postojna

V Hrenovicah bo nova trgovina

Hrenovice so zaselek ob cesti iz Postojne proti Sežani. Tu ima tozda Izbira v najemu poslovne prostore za trgovino s prehrambenim blagom in bifejem. Lastnica prostorov je najemno razmerje odpovedala, tako da je pretila nevarnost, da ostane kraj brez trgovine. Zaradi tega sta se krajevna skupnost Hrenovice in tozda Izbira dogovorili o gradnji novih poslovnih prostorov.

Tako so pričeli graditi stavbo pri gostilni Bolk v Hrenovicah. V prihodnjih dneh bo zgraje-

nas prva plošča. V pritličju bodo poslovni prostori za trgovino, in sicer 60 m² čistega trgovskega prostora, 40 m² skladišč in 20 m² pomožnih prostorov.

V etaži pa bo sejna soba za krajevno skupnost in družbeno-političnih organizacij ter dve pisarni za krajevno skupnost z ustreznimi sanitarijami. V tozdu pričakujejo, da bodo prostore lahko začeli uporabljati spomladi leta 1985.

Sergej Paternost

Nova poslovna stavba gradi pri BOLKU krajevna skupnost Hrenovice v sodelovanju s tozdom IZBIRA Postojna. V pritličje se bo preselila dosedanja trgovina. (Foto Paternost)

Načrti tozda Investa iz M-Tehne

Blagovnica v Ajdovščini

Tozda Izbira Postojna ima svoje poslovalnice raztresene po različnih občinah in celo izven Postojne. Ena takih poslovalnic je tudi blagovnica v občini Ajdovščina. Stoji na glavnem trgu. Kljub veliki konkurenci dosega dobre poslovne rezultate. Pred leti so odkupili nekatere stare prostore v neposredni bližini, da bi jih prenovili in s tem povečali prodajni prostor. Žal so se zaradi nekaterih tehničnih

ovir oziroma spomeniškega varstva ta gradbena dela nekoliko zavlekla.

Ne glede na to pa je vodstvu tozda uspelo prenoviti bife, ki je v sestavu blagovnice. V dosedanjih vlažnih in mračnih prostorih je izvajalec del Final iz Nove Gorice preuredil razpadajoči strop in uredil sediščne lože tako, da imajo sedaj boljše naravno svetlobo in lično opremo.

Sergej Paternost

Blagovnica tozda Izbira Postojna v Ajdovščini s preurejenim bifejem

Kaninska vas

V januarju 1984 so se delavski sveti vseh tozdov v sestavu Mercatorja-Nanos odločili za skupen nakup dvosobnega apartmaja v Kaninski vasi v Bovcu.

Prodajalec in izvajalec del SGP Gorica, tozda GO Tolmin je dela opravil v dogovorjenem roku in predal stanovanje v uporabo 2. 10. 1984.

Sedaj ga je potrebno opremiti tako, da bo lahko služilo namenu, za katerega je bilo kupljeno.

Na sliki objekt A9, v katerem je dvosobni apartma v drugem nadstropju v Kaninski vasi v Bovcu. (Foto in tekst Sergej Paternost)

35^{let}
NM
Mercator

**Nanosove
vesti**

Sergej Paternost

Pravnik svetuje

Lastna udeležba ob pridobitvi stanovanjske pravice

O lastni udeležbi, ki jo mora delavec prispevati ob pridobitvi stanovanjske pravice do družbenega stanovanja, je bilo že veliko razprav, kljub temu pa je še nekaj odprtih vprašanj.

Eno takih vprašanj je: Ali mora pri zamenjavi družbenih stanovanj imetnik stanovanjske pravice plačati celotno lastno udeležbo za novo pridobljeno stanovanje ali pa samo lastno udeležbo od razlike med tem stanovanjem in stanovanjem, do katere je imel stanovanjsko pravico?

Ogodev na to vprašanje najdemo v 3. odstavku 33. člena Zakona o stanovanjskih razmerjih, ki določa, da kdor se preseli v večje ali večvredno stanovanje in je že plačal lastno udeležbo, plača lastno udeležbo glede na razliko v revalorizirani vrednosti prejšnjega in na novo pridobljenega stanovanja. Če pa udeležbe ob pridobitvi stanovanja ni plačal, pridobil pa ga je v času veljavnega novega zakona, mora plačati lastno udeležbo od celotne vrednosti na novo pridobljenega stanovanja.

Nekateri poznavalci pa se zavzemajo za to, da se plača lastna udeležba le od razlike vrednosti zamenjanih stanovanj ne glede na to kdaj je bilo prejšnje stanovanje pridobljeno. Svoje stališče utemeljujejo s tem, da ob pridobitvi prejšnjega stanovanja imetnik ni bil dolžan plačati udeležbo in s tem, da se z zamenjavo rešujejo stanovanjski problemi številnih družin. Ob teh različnih tolmačenjih je Ustavno sodišče SR Slovenije zavzelo stališče, da ni v skladu za zakonom določilo v samoupravnem aktu, po katerem delavec plača udeležbo le od razlike med vrednostjo prejšnjega in novega večvrednega stanovanja tudi če ob pridobitvi prejšnjega stanovanja ni plačal lastne udeležbe.

Iz tega izhaja, da so dolžni lastno udeležbo ob zamenjavi stanovanj plačati samo tisti, ki so pridobili stanovanjsko pravico do družbenega stanovanja, oziroma so se preselili v večje ali večvredno stanovanje po veljavnosti zakona o stanovanjskem gospodarstvu, to je od 27. 1. 1981 naprej.

Vsi tisti, ki so pridobili stanovanjsko pravico po prej veljavnih predpisih, pa plačajo lastno udeležbo le od razlike. Taka razlaga je logična in sprejemljiva, ker bi drugače zakon dejansko istočasno zaviral zamenjavo stanovanj.

Nanosove
vestiNanosove
vesti

PICKO in PACKO po naše

Jože Požar državni reprezentant

Glede na uspehe, ki jih Jože dosega kot amaterski balinar in kot delavec v tozdu Grosist Postojna kot vodja prevzema tehničnega blaga, smo se odločili, da ga ponovno predstavimo našim bralcem.

V oktobrski številki 1982 smo napisali, da je v istem letu postal republiški in državni prvak v balinanju med posamezniki in da je z državno reprezentanco sodeloval na svetovnem prvenstvu v Grenoblu, kjer je njegova četvorka dosegla odlično drugo mesto. V letu 1984 pa je bil Jože Požar še naprej uspešen v balinanju. V oktobru se je kot edini jugoslovanski reprezentant udeležil **1. svetovnega prvenstva balinarjev** v Splitu in zasedel odlično 5. mesto. Upravičeno lahko navedemo, da je imel Jože nekoliko smole, saj je v prvi seriji zbral le 440 točk, v drugi seriji jih je osvojil kar 780. Tudi v pripravljalnem obdobju je dosegel precej boljše rezultate kot v kvalifikacijah za finale. V eni taki seriji je zbral celo več kot v obeh kvalifikacijah. Ne glede na to pa je osvojitev 5.

mesta na svetu velik dosežek in za to mu moramo iskreno čestitati. Poleg tega pa je Jože na 28. svetovnem prvenstvu četver v Splitu nastopil v naši državni reprezentanci. V prvem kolu je naša četverka v postavi Požar, Beakovič, Guštin in Rozman visoko premagala Avstralijo s 13:5, naslednji dan pa še Tunizijo 13:2 in ZDA s 13:1. V polfinalu so se srečali s Francozi in izgubili srečanje s 13:4.

V odločilni tekmi za bronasto kolajno pa je naša četverka nesrečno izgubila s Tunizijo s 13:10, čeprav so bili naši že v vodstvu 10:6. Tako so na koncu zasedli 4. mesto. Čeprav poznavalci trdijo, da je četrto mesto za našo reprezentanco na svetovnem prvenstvu neuspeh, pa vseeno menimo, da je to še vedno velik uspeh, saj so v kvalifikacijah premagali Tunizijo kar s

13:2, v boju za kolajno pa z njo izgubili. Gotovo gre za splet nesrečnih okoliščin, ki so botrovale taki uvrstitvi, in pa športno srečo, ki športnikom ni vedno naklonjena. Na koncu iskrene čestitke Jožetu in vsem njegovim soigralcem.

Sergej Paternost

Nanosove vesti

Nanosove vesti, redna priloga časopisa MERCATOR, glasila delavcev in kmetov sozda Mercator Ljubljana. Ureja uredniški odbor: Franc Dolenc, Irena Jurca, Franc Koščak (odgovorni urednik), Sergej Paternost (tehnični urednik), Jožko Veselič in Edita Žiberna. Sedež uredništva Nanosovih vesti: M-Nanos, Postojna, Tržaška c. 59, telefon (067) 21-441

V SLOVO BERTRANDU STUPARJU

V četrtek, 23. 8. 1984, se je na poti na delo smrtno ponesrečil naš dolgoletni sodelavec Bertrand Stupar, vodja obračunske službe v tozdu Sadje Koper – Dekani.

Vest o njegovi prerani smrti je pretresla vse tiste, ki so ga poznali, predvsem pa njegove dolgoletne sodelavce. Bil je vedre narave in vedno pripravljen na razpravo, predvsem ko je šlo za nogomet, ki se mu je posvetil kot organizator z dušo in telesom.

Na zadnji mercatoriadi junija letos v Postojni ga srečamo kot vodjo ekipe in kot neutrudnega organizatorja v malem nogometu in balinanju.

Na zadnji poti smo ga pospremili na koprsko pokopališče. Pogreba se je udeležilo veliko število sodelavcev in prijateljev, kar priča o njegovi veliki priljubljenosti.

Sergej Paternost

Izlet delavcev postojnske Izbire

Milica Rep

Zadovoljni z Gorenjci

Delavci tozda izbira Postojna smo si želeli v letošnjem letu še na kratek, prijeten izlet. Odločili smo se, da bomo stvar vzeli v svoje roke in izlet organizirali kar sami. Moram reči, da se je izbira kraja zelo posrečila. Program, ki si ga je zastavila sindikalna organizacija skupaj z direktorjem tozda, je bil zelo zanimiv.

Zgodaj popoldne smo se odpravili od doma. Naš prvi postanek je bil v Ljubljani, tu smo izkoristili priložnost in si ogledali razstavo cvetja, gob in izdelkov domače obrti. Nadaljevali smo pot proti Gorenjski. V Begunjah, tej lepi idilični vasici, ki je bila med vojno prizorišče strahotnih zločinov, smo se poklonili spomenu padlim. Vrba je za osnovnošolce morda nezanimiva in dolgočasna, toda mi vsi smo ob obisku Prešernove hiše znova začutili veličino njegove poezije.

Bili smo na cilju. Kot pravi Slovenci smo šli seveda najprej v gostilno. No, pa to ni bila čisto navadna gostilna, temveč luksuzna restavracija Golf s prekrasno urejenimi igrišči za golf, kjer se je ravno tedaj bližala koncu tekma za evropsko prvenstvo. Vsekakor vredno ogleda. Že pošteno lačni smo zavili v gostišče Željan. Tam pa smo doživeli pravo presenečenje. Niso nas – kot v mnogih drugih slovenskih gostilnah – pričakali s čevapčiči in skromno postrežbo, temveč smo vsi začutili, da tu gost resnično nekaj pomeni. Bogato obložene mize s pristni-

mi, domačimi jedili in pijačo, ustrežljivost in prisrčnost gostiteljev, ki so resnično poskrbeli za vse (še na godca niso pozabili), vse to nam je dajalo občutek, kot da smo na obisku pri dragih prijateljih. Predvsem nas je ve-

selilo, da so se med nami prijetno počutili tudi naši upokojenci.

Zadovoljni smo se zjutraj po izdatnem zajtrku poslovili od naših gostiteljev ter se podali na ogled blejskega gradu, nato pa k slapu Savica. Zaradi slabega vremena smo bili nekoliko prikrajšani za razgled in lepoto gorenjskih planin, toda to nam vseeno ni pokvarilo prijetnega razpoloženja v avtobusu. Naš direktor je izvrstno odigral vlogo vodiča, saj nas je sproti opozarjal na vse zanimivosti, hkrati pa nas ves čas vztrajno zabaval. Čez Vrščic smo se nato spustili v dolino Trente, kjer nas je v hotelu Kanin pričakala okusna večerja. Domov smo prišli v poznih večernih urah.

To kratko, vendar zanimivo in vtisov polno doživetje nam bo še dolgo ostalo v prijetnem spominu.

Zanimivo računalništvo

Slobodan Milinković

O denarju in kriminalu

O tem, kaj je denar, najbrž ni potrebno preveč govoriti. Vsi najbrž vemo, da so njegove osnovne tri funkcije (plačilno sredstvo, menjalni posrednik ali merilec vrednosti ter hranilec vrednosti ali zaklad) nam vsem na razpolago v vsakdanji rabi. Zgodovina denarja seže v globoko preteklost človeške družbe. Denar je imel različne oblike. Od blagovnega (uporabni predmeti) preko kovane in papirnega vse do sedanje najbolj pogoste oblike t. i. knjižnega denarja, ki ga na našem računu vodi kakšen od finančnih ali nefinančnih posredovalcev (banka, pošta ipd.)

Če želimo denar porabiti, enostavno napišemo znesek na listek (ček), omenjeni posredovalec pa ga z našega računa prenese na račun tistega, ki mu želimo plačati. Ali je plačilno sredstvo ček, kreditna kartica ali kaj drugega, je malo pomembno. Bistveno je, da v obtoku ni več gotovine. Pri tem moramo upoštevati, da v razvitem svetu ni banke, ki svojega poslovanja ne bi vodila preko računalnika. Tako lahko brez bojazni da bomo naredili napako, rečemo, da poslujemo z RAČUNALNIŠKIM DENARJEM. Kako? Osnovne značilnosti lastnika denarja so skupaj s pripa-

dajočim zneskom spravljene v računalniškem spominu in ta znesek vsakič, ko vlagamo ali porabljamo denar, lahko v delcu sekunde spremenimo. Sodobne banke in trgovine že dolgo uporabljajo posebne kartice, na katerih je s posebnim načinom (magnetnim, ultrazvočnim ipd.) na zelo majhnem prostoru vtisnjena posebna označba uporabnika denarnega premoženja. V najnovijem času je to kakšen od osebnostnih znakov, ki se ga ne da ponarediti (prstni odtisi ali celo fonogram oz. posnetek osnovnih glasovnih značilnosti uporabnika) tako, da je zloraba praktično onemo-

gočena. Mikroprocesor je torej omogočil veliko varnost pri ravnanju z denarnim premoženjem. Kraja take kartice je seveda popolnoma brez smisla in tatovi se bodo morali preusmeriti drugam. Klasični rop denarja bo kmalu popolnoma izginil!

Najnovejši dosežki v »deželi vzhajajočega sonca« na področju pretvorbe človeškega glasu v elektromagnetne impulze, ki jih računalniki »razumejo«, obetajo, da bodo kmalu tudi denarne kartice izginile in bomo denarne posle opravljali kar neposredno z besedami. To nam bo omogočeno zato, ker je ponaredek osnovnih glasovnih značilnosti nemogoč! Še več: absolutno je dokazano, da ni dveh istih osnovnih glasovnih značilnosti. Vsak glas ima namreč nekaj glavnih značilnosti, ki se ne menjajo tudi pri največji hripavosti in ki jih nima noben drug glas na svetu. Te lastnosti je možno posneti in zelo enostavno primerjati. Na tem principu slonijo tudi posebne ti. fonografske elektronske ključavnice, ki so že lep čas v komercialni uporabi.

Klasični kriminal z denarjem kmalu sploh ne bo možen. Človekova želja po nezakonitem privzemanju tujega pa žal še vedno ostaja! Samo oblike se

spreminjajo! Najbolj tipičen primer je tisti iz nemške banke, v kateri je eden od uslužbencev tako »priredil« računalniške programe, da so vse zneske zaokroževali na nižjo vsoto. Tako dobljene presežke je nalagal na lastni račun, ki je bil seveda pod šifro. Zelo težko bi ga odkrili, če ne bi naredili že velikokrat ponovljene napake: naenkrat je začel nepredvidno trošiti velike količine denarja in tako so ga ujeli. Podobno bo prihodnost onemogočila vsake vrste klasične kraje. Avtomobili opremljeni s poceni napravami na osnovi mikroprocesorjev se enostavno »ne bodo hoteli« premakniti, če jim ukaza ne bo dal glas lastnika. Celo sprožili bodo alarm in identificirali roparja. Zahvaljujoč zelo poceni mikroprocesorskim napravam so danes možni praktično nešteti sistemi zavarovanja (ne)premičnin.

Veliko število prometnih nezdgod bo tudi onemogočeno s pomočjo mikroprocesorskih zaščitnih naprav, vgrajenih v prevozna sredstva.

Delo organov varnosti se bo s klasičnega področja kmalu prenese na »višjo raven«, oz. bo postalo vse bolj zahtevno. Ali se bo tudi zmanjšalo? Tukaj se naša razmišljanja razhajajo z

mislimi dr. Evansa, ki, v slogu tipičnem za zahodno kapitalistično civilizacijo predvideva, »da se bo vsaka še tako tolerančna družba svobodoumnih idej in osebnih svoboščin, če bo porinjena za določeno mejo, obvezno lotila vseh možnih metod in orodij za obrambo danega stanja v sistemu«. V tej inačici predvideva dr. Evans, da bodo organom varnosti obetavno brezdelje, ki naj jim ga zagotovijo mikroprocesorji, nadomestile vse večje težave s socialnimi in drugimi nemiri ter druge nevšečnosti v zvezi z ohranjanjem »nočnega miru« v družbi, ki ne dovoljuje nobenih sprememb trenutnega stanja. Tak pristop je popolnoma nasproten našemu, ki izhaja iz družbe, ki naj bi prepovedala VRAČANJE NAZAJ TER STOPIČANJE V MESTU – družbe, ki ZAHTEVA od vsakega člana ti. USTVARJALNO DESTRUKCIJO oz. prizadevanje za podiranje obstoječega, vendar z obvezno nadomestitvijo z BOLJŠIM! In sicer KONKRETNO IZBOLJŠANJE VSEH RAZMER V DRUŽBI, DA BI ZAGOTOVILI VSE VEČJE MOŽNOSTI TISTIM, KI USTVARJAJO PRESEŽNO VREDNOST, DA BI Z NJO TUDI NEPOSREDNO UPRAVLJALI. To pa naj bo tema naslednjega prispevka.

Iz tozda Metlika

Mirjam Bezek

Na prvem mestu prijaznost in ustrežljivost

»Dovolj izkušenj imamo, da vemo, kako se moramo obnašati do kupcev,« pravijo člani najstarejšega, po stažu seveda Mercator-Rožnikovega kolektiva v Metliki.

Glede na delovna leta, posebno še tista, ki so jih zaposleni prebili v Mercator-Rožnikovem tozdu Metlika, je v tem tozdu gotovo nastarejša prodajalna Bife – delikatesa ob metliški avtobusni postaji. Kar pet od trinajstih delavcev je pri Mercatorju zaposlenih več kot 15 let, štirje več kot 20 let.

Poslovodja prodajalne Martin Pezdirc je le 7 let služboval drugod, dve desetletji pa je že pri Mercatorju, njegov namestnik Ivan Slobodnik pa je našemu podjetju zvest od prvega dne, kar se je zaposlil, torej že 22 let. Prav tako od vsega začetka vztrajata kuharica Milena Springer in blagajničarka Karlinca Stanešič, prva 23 in druga 17 let. Eden od tistih, ki so najdlje časa v tozdu, pa je prodajalec Martin Logar – kar 27 let.

Vseh pet prodajalcev se rado spominja časov, ko so delali še v majhni, utesnjeni prodajalni na avtobusni postaji. Pa ne toliko zaradi nostalgije po dobrih starih časih, temveč zato, ker takrat draginja še ni odvrčala kupcev od nakupov, a tudi zato, ker takrat pomanjkanja kakršnegakoli blaga takorekoč ni bilo. »Promet v naši prodajalni se sicer povečuje, a ne zaradi več-

je količine prodanega blaga, ampak na račun višjih cen. Večina kupcev pride v trgovino z listkom, tako da jih ne zavedejo še drugi izdelki,« pove poslovodja Pezdirc. Ne pozabi pripomniti, da je prav zaradi padajočega življenjskega standarda tudi vse več tatvin.

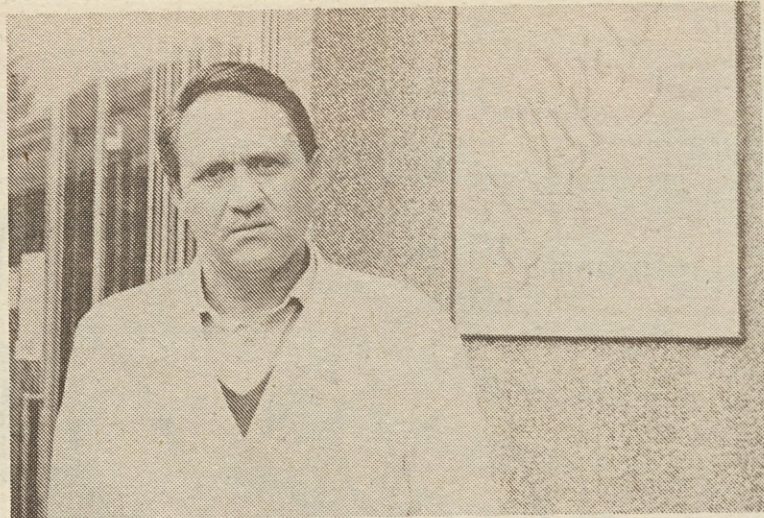
Vse tako kaže, da bodo morale posebno manjše prodajalne nazaj h klasičnemu načinu prodaje,« je prepričan Martin.

Kot je že omenil poslovodja, prodajo manj blaga kot pred leti, ljudje pa so najprej začeli varčevati pri tistih artiklih, ki niso nujno potrebni za življenje: pri kavi, dragih salamah, kozmetiki (ko so jo v delikatesi tudi prodajali) in žganih pijačah. »Tudi zaloge se nam povečujejo, kar je za nas, trgovce, slabo. Nonimalno so se nam povečale v primerjavi s tremi ali štirimi leti nazaj kar za dvakrat,« pravi Pezdirc.

Mercatorjev mozaik

Tako kot se, s pomočjo višjih cen seveda, povečuje promet v delikatesi, je večji promet čutiti tudi v bifeju. »Spominjam se, da smo imeli v začetku mojega službovanja na semanji dan v bifeju 35 tisoč dinarjev prometa, sedaj pa ga imamo na vsak dan 2 stara milijona. Seveda pa je tudi tu čutiti, da ljudje nimajo več toliko denarja, da bi ga pogosto zapravljali. Predvsem v zadnjih treh letih tudi v bifeju močno občutimo draginjo, pri prometu pa se pozna tudi to, da ne točimo odprtih domačih vin,« je zaključil poslovodja Martin.

Njegov namestnik Ivan Slobodnik je še dodal, da je za trgovca zelo težko, če primanjkuje robe, a da so tudi stranke v glavnem uvidevne. »Delo pri nas je naporno, saj vlada napetost v prodajalni ves dan. Mnogim kupcem se mudi na avtobus, zato moramo hitro ustreči vsem željam. A zaenkrat pritožb ni bilo – knjiga pritožb je še vedno prazna. Za to se moramo gotovo zahvaliti našemu 13-članskemu kolektivu, ki ni prijazen in ustrežljiv le do kupcev, ampak vlada prijateljstvo in razumevanje tudi med delavci samimi,« je zadovoljen Ivan.

Ivan Slobodnik: »Sloga med delavci prodajalne se kaže v našem delu, nad katerim zaenkrat še ni bilo pritožb.«

Del najstarejšega kolektiva v Mercator-Rožniku, tozdu Metlika, v prodajalni Bife-delikatesa: Branka Režek, Karlinca Stanešič, Martin Pezdirc in Milena Springer

Pogovor v Delavskem domu

Mile Bitenc

Vedrina Fanike Solce

Rada govori, včasih kot dež. Drugič spet je tiha, molčeča. Nasmejana in vedra je vedno. In tudi prijazna, hitra, ustrežljiva. Dobra in tovariška – takšna, kakršna zna biti le ona – Fanika Solce.

Veliko prijateljev ima in ko jo spoznaš, dobiš vtis, da se z njo človek sploh ne bi mogel sporeči. Prijatelje ima povsod; tudi v službi, med sodelavci in med gosti. Seveda, saj se je prav ta Fanika, o kateri teče beseda, do nedavna sukala med gosti. Pravi – do nedavna, kajti zdaj, ko je objavljen tale zapis, je že upokojena.

Kdor jo pozna, kar verjeti ne bo mogel. Tako mladostna je še, živahna, nasmejana, včasih prav prijetno razposajena; a do prave mere in s tistimi, ki ga zares dobro pozna. Celih petintrideset let je pustila v gostinstvu in od tega kar 32 let v Delavskem domu. Veliko starih Ljubljancev jo pozna, saj jih je stregla vse od leta 1952.

»Že kot otroka me je veselilo gostinstvo,« je začela najin razgovor in dodala, da je po končani osnovni šoli v Škocjanu pri Novem mestu prišla v Ljubljano. Leta 1949 se je vpisala v gostinski tečaj, ki je takrat trajal šest mesecev. Ni ji bilo težko, saj ga je opravljala z veseljem in morda tudi zato ne, ker ji je streho nad glavo ponudila sestra.

Kmalu je imela »šolo« za sabo in v Domu JLA v Ljubljani je kot servirka postregla prve goste. To je bila restavracija, namenjena le oficirjem in Fanika si je potihem želela spremembo. Po dobrih dveh letih se je znašla na Bledu, vendar le za kratek čas. Vlekla jo je Ljubljana in po vrnitvi morda niti slutila ni, da bo naslednjih dolgih 32 let ostala »prikovana« v Delavskem domu.

Veliko se je spremenilo v tem času, pravi in doda, da so včasih to restavracijo v glavnem obiskovali stalni gostje. Največ je bilo študentov, pri njih so se hranili tudi delavci, seveda pa so zahajali k njim tudi drugi. Restavracija je bila cenjena kot

ena zelo dobrih in kar se spominja, je imela zelo dobro kuhinjo, vedno okusne, sveže in poceni jedi. Takrat, na začetku šestdesetih let, pravi, je bilo v Ljubljani restavracij še malo in morda je bil Delavski dom prav zato toliko bolj obiskan.

Govorila sva torej o tem, kako je bilo prej, pred letom 1978, ko so imeli šank še v restavraciji, ko ni bilo sedanje točilnice, po-

sebnih sobe, ko je bila tudi kuhinja še drugačna...

Spremenila se je notranjost, spremembe so bile v kolektivu; mnogo starejših je odšlo, prišli so novi, mladi; a z vsemi se dobro razume in tudi med gosti ima veliko »svojih«. Takšnih, za katere že kar od daleč ve, kaj jim naj prinese, kako naj se z njimi pogovori...

Dnevi pa tečejo in začetek novembra pomeni Faniki Solce konec tega petintridesetletnega tekanja od mize do šanka, v kuhinjo, v pomivalnico, sem ter tja.

»Rada sem delala in mi ni lahko kar tako čez noč vse »obesiti na klin«. Toda že danes imam svoje načrte za jutri. Zdrava sem, imam veliko znancev in

prijateljev; obiskovala jih bom, hodila na izlete, v naravo, ki jo imam tako rada. Sedla bom v svojega fička in se zapeljala, kamor bom hotela. Čas ne bo več moj gospodar...«

Takšna je. Še veliko pričakuje od življenja. Zna biti vedra in nasmejana in zdaj bo svojo vedrino, smeh in dobro voljo nosila drugam. Seveda pa brez tistih, ki so ji danes še sodelavci, ne bo mogla. Rada bo prišla na obisk ali pa tudi pomagat. Če bo treba in če bodo želeli, seveda.

Ko sva takole sredi pogovora, naredi na hitro »bilanco« teh 35 let. Seveda mi je tudi omenila, da je bila večkrat v organih samoupravljanja, bila je predsednica delavskega sveta in delavske kontrole, v sindikatu in še kje. In da je bila kot šefinja strežbe sicer natančna, a nikdar sitna in »šefovska«...

»Še to zapišite,« je primaknil novi poslovodja poslovne enote. Delavski dom, Sergej Zupančič, »da nam je vedno žal, ko odhajajo take, kot je Fanika. Z mladimi je niti primerjati ne morem. Veste, gosta ji ni bilo nikdar težko postreči, razumela je vse, tudi to, da je zaradi preveč delavcev včasih morala na dopust...«

Nekaj let sem poznal Faniko Solce in menda v tem času nisem našel trenutka, ko bi bila nerazpoložena. Nasmejano in igrivo je znala vsakoga ogovoriti, postreči, rada se je pošalila, če je bil čas za to. Jutri je med sodelavci ne bo več. Ostala pa bo ravno takšna. Morda še bolj vesela, saj bo lahko šla, kamor bo hotela – na izlete, potovanja. Ne bo več takšnih obveznosti in čas, ki ga bo namenila obisku prijateljem v restavraciji Delavski dom, bo izbrala sama. Vedno bo dobrodošla in vedno bo prišla med tiste, ki jo imajo resnično radi in jo bodo, to je čisto res, tako ali drugače pogrešali.

Pa srečno, Fanika, srečno, ti, vedra in nasmejana »punčka«.

Mercatorjev »delavski hotel«

Naša poslovna enota Delavski dom (Mercator-Hoteli, gostinstvo, tozdr Ajdovščina) je bralcem Mercatorja najbrž znana predvsem po restavraciji in točilnici. Vendar pa je hkrati tudi neke vrste »delavski hotel«, saj ima kar 250 sob z enim, dvema ali tremi ležišči (skupaj 320).

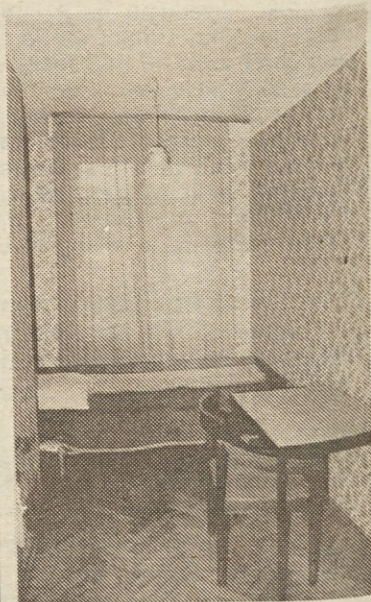
Želja kolektiva je, da sobe kar se da posodobijo, da jih čimveč na novo opremijo in ponudijo predvsem prehodnim gostom. Do zdaj so preuredili oziroma posodobili 30 sob, po načrtih pa naj bi jih vsako leto po štirideset. Menjajo tapete, lakirajo parke, nameščajo novo pohištvo.

Pod »streho« lahko naenkrat sprejmejo kar 320 gostov in le redkokdaj se zgodi, da je »hotel« zaseden manj kot 100-odstotno. Cene sob oziroma prenočišč so zelo nizke, saj je nočnina v enoposteljni sobi 350 dinarjev, v dvoposteljni 250 din, in v troposteljni le 180 din.

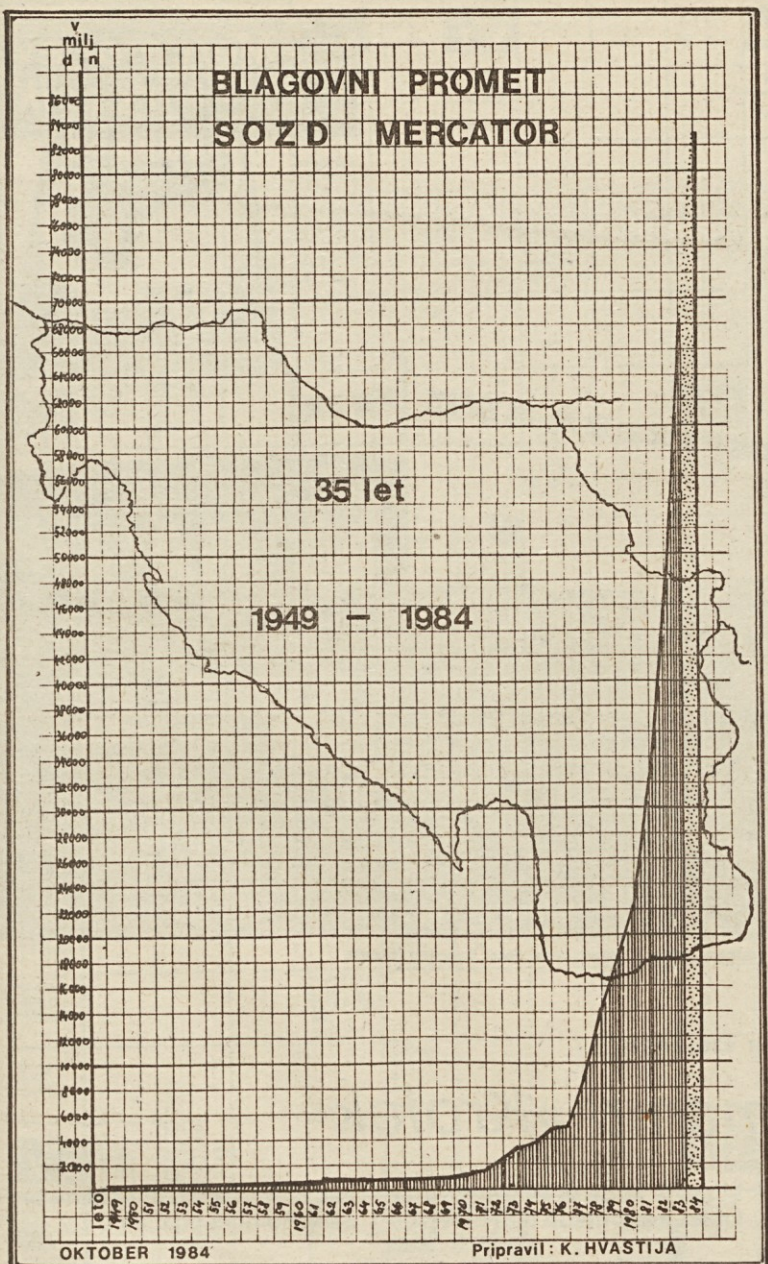
Poleg tega, da bodo sobe posodobili, nameravajo v prihodnje storiti še kaj več za udobje gostov; sprva naj bi poskrbeli tudi za brisače in milo.

Trenutno je »hotelski del« Delavskega doma popolnoma zaseden in k temu precej pripomore tudi nov svetlobni napis, ki pred vhodom v stavbo opozarja na prenočišča.

Mile Bitenc

— Ko smo šli zadnjič na sindikalni ogled kitajske umetnosti v Zagrebu, sem si kupil kitajske jedilne palčke...
— Povej no, zakaj tako prehitevaš?

V letošnjem letu 1984 poteka 35 let, odkar se pojavlja ime Mercator na jugoslovanskem tržišču. Blagovni promet je potekal od samega začetka z vsemi republikami, saj smo bili znani kot grosistično podjetje. Vsa ta leta se je zgodilo veliko sprememb in vse to je privedlo do današnje sestavljene organizacije združenega dela za kmetijstvo, industrijo, trgovino, gostinstvo in storitve.

Spremembe so močno pospeševale večanje blagovnega prometa v vseh dejavnostih, ki jih danes opravlja 29 delovnih s skupno 54 temeljnimi organizacijami. Že v prihodnjem letu bo tudi ta slika drugačna, zaradi česar želimo prikazati stanje pred prelomnico.

Kancijan Hvastija

Nova trgovina v Radencih

Vesna Bleiweis

Črepinje za Majo

Sredi oktobra je bila v Radencih odprta nova samopostrežna trgovina z bifejem Mercatorjeve »Sloge«. Poimenovali so jo »Maja«.

Otvoritev trgovine je bila ob krajevnem prazniku občine Gornja Radgona. Udeležilo se je veliko število krajanov Radencev in predstavnikov družbenopolitičnega življenja ter delegaciji pobratenih mest Mladonovac in Gnjilane.

Trgovina je tipski objekt Marlesa, notranjost pa je pomagal sooblikovati tudi arhitekt Matjaž Tomori iz tozda Investa. Objekt meri 490 m², predračunska vrednost pa je 45 milijonov dinarjev. Zgrajen je iz sredstev delovne organizacije in sredstev, združenih na ravni sozda Mercator. Poudariti velja, da sta tako izvajalec gradbenih del kot dobavitelj opreme svoje naloge opravila brez zamud in tako prispevala k ekonomičnosti same gradnje. Trgovina je zamenjala ambicioznejši objekt – blagovnico v Radencih.

Lepa navada delavcev Sloge, da svečanosti ob otvoritvah novih objektov združijo tudi s srečanjem s svojimi nekadanji sodelavci in delavci, ki dosežejo delovni jubilej, je tudi to pot med delavce poleg prazničnega vzdušja prinesla tudi člo-

veško toplino in občutek pripadnosti kolektivu.

In zakaj »Črepinje za Majo«? Kulturni program ob otvoritvi so pripravili šolarji radenških šol in med njimi tudi Tuncak, ki je za srečo razbil ločeno skledo. Črepinje naj bi simbolizirale najboljše želje krajanov za uspešno delo kolektiva »Maje«, v zadovoljstvo in veselje potrošnikov.

Mercatorjev
mozaik

Mercatorjev
mozaik

Mercatorjev
mozaik

Eden najlepših aranžmajev v Steklu: kristalni unikati kljub »astronomski ceni« najdejo kupce. Jabolka so bila seveda le za dekoracijo – prispevek Kmetijskega inštituta Slovenije.

Mercatorjevi dnevi v Steklu

Predzadnji teden v oktobru so v prodajnem oddelku Stekla (MMT) pripravili tako imenovane dneve Mercatorja. Menijo namreč, da je prav ponudba stekla, porcelana, keramike in drugega, kar nudi Steklo, v malo-prodaji Mercatorja premajhna.

Ti komercialni dnevi so imeli namen vse te izdelke približati Mercatorjevimi prodajnim enotam. Žal pa akcija ni dala želenega rezultata. Z anketo so ugotovili obisk le v 30 naših prodajnih enotah.

Škoda, da je bil odziv tako slab, saj so delavci Stekla v sodelovanju s komercialno sozda akcijo dobro zastavili in o njej tudi pravočasno in pismeno obveščali.

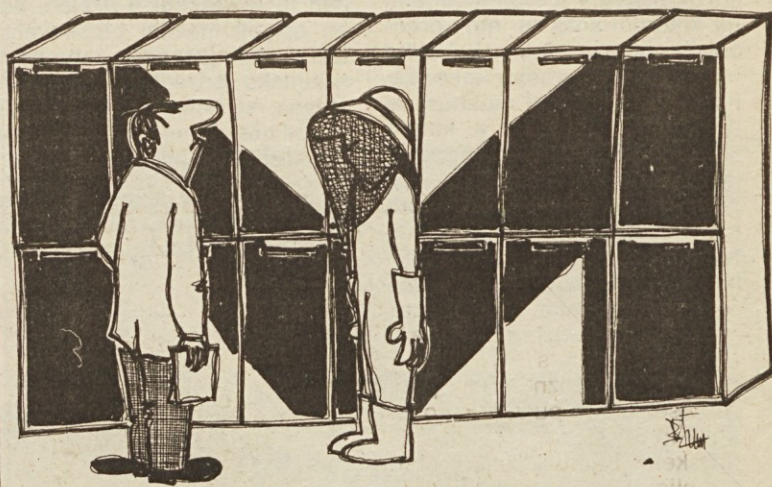
Prodajni oddelek je bil v tistih dneh še posebej dobro založen in tudi vabljivo aranžiran. Za lep jesenski aranžma je prispeval res lepa jabolka kmetijski inštitut SRS. Obiskovalcem pa so ob prigrizku ponudili tudi kozarce piva Pivovarne Union.

Kaj naj zapišem ob koncu? Da je to neuspeh? Če bi temu rekli tako, potem potrkajmo na našo zavest in se vprašajmo, zakaj takšno akcijo, ki naj bi bila še posebej dobrodošla, ignoriramo?! Delavci Stekla so želeli najbolje in so se zelo potrudili, »mi« pa smo botrovali neuspehu. Je tako, kajne?

Mile Bitenc

– Veš, če pomislim, kaj vse jih čaka, jim to najbolj pristaja

»Čebelarji?«

»Ne, pripravljamo glasovalno mesto za referendum in volitve!«

Piknik Mercatorjevih gostincev

Prav gotovo je odveč, če napišem, da imajo gostinci takšno in takšno delo, tak in tak delovni čas in še kup drugih težav. Zato lahko le redkokdaj pridejo skupaj, se poveselejo in si vsaj tistih nekaj prostih ur »dajo duška«.

Naši gostinci (M-HG) zadnja leta pripravljajo redna srečanja, ki so hkrati izlet, piknik, strokovna ekskurzija, veselica, tovariško srečanje in še kaj.

Pred dobrim mesecem so se srečali v Ljubljani. Letos je bil organizator tozda Ajdovščina. Pripravili so kar prijeten in tudi zajeten program. Po standardnem sprejemu (tokrat je bil v restavraciji Delavski dom) jih je pot vodila v Pivovarno Union, kar je srečanju dalo še pečat strokovne ekskurzije. Unionci so pripravili še pokušino piva in ob tem postregli z okusnim golažem, za kar se jim moramo posebno zahvaliti. Tudi dobitke za srečelov, ta je bil popoldne v motelu Tikveš, so prispevali. Poleg njih so jih primaknili še naša Emba, Supermarket, Kolinska in Fructal, pa seveda domači gostinci.

Srečelov, vlečenje vrvi, tek v vrečah, štafeta s pladnji in druge družabne igre pa so na popoldanskem srečanju v Tikvešu napravile razpoloženje še prijetnejše.

Nasvidenje ob letu dni – pravijo, da takrat v Hrastniku!

Mile Bitenc

Mercatorjev mozaik

Mercatorjev mozaik

Mercatorjev mozaik

Tozd Golovec segel na Štajersko
Mile Bitenc

Center osnovne preskrbe v Celju

Golovec (Mercator-Rožnik) je v teh dneh skorajda pred zaključkom svoje velike investicije. Gradnja COP v Celju gre h koncu in verjetno bo še pred novim letom v tem štajerskem mestu zasvetil prvi oranžni »M«.

Dobro desetletje se je že govorilo o našem »prodoru« v Celje, a načrti za gradnjo blagovnice so ostali na papirju. Zdaj pa je COP (Center osnovne preskrbe) Mercator že pod streho in še pred koncem leta bo na stežaj odprl svoja vrata. V to jabolko je ugriznil naš tozd Golovec; naložba bo deloma pokrita iz združenih sredstev, iz lastnih sredstev tozda in iz sredstev izvajalcev del.

COP Mercator v Celju bo pravzaprav sestavljen iz dveh objektov, dveh montažnih Marlesovih zgradb. V eni bo našla

prostor samopostrežna prodajalna (kar 550 m² čiste prodajne površine), v drugi pa bo bife z restavracijo (dvakrat po 58 m²) in samoizbira s prodajno površino 250 kvadratnih metrov. Vse skupaj bo nekakšna »blagovnica«, saj bo prav v samoizbiri moč dobiti domala vse. Iz bogatega opisa tistega, kar bodo ponudili, naj navedem samo delček: gospodinjski aparati, akuстика, papirnica, steklo, porcelan, keramika, metrsko blago, zavese, lažja konfekcija, galanterija, igrače in še kaj.

Gostinski del, ki bo v isti zgradbi kot samoizbira, bo pravzaprav razdeljen na dva dela: na bife in restavracijo, kjer bodo postregli tudi z jedmi po naročilu.

Kot sem zapisal v začetku, gredo dela h koncu in verjetno bomo lahko kmalu zapisali kaj več – to bo reportaža s same otvoritve COP Mercator v Celju.

Spomini na poletje

Na sejmih je bilo živo

Na poletje smo že skorajda pozabili in morda se nam utrne kakšen spomin zaradi dobrega dopusta. Nam, ki smo v tistem času pripravljali sejme in razstave, pa nam je morda bližje.

Tako je bil na primer zadnjih deset avgustovskih dni sejem agroživlilstva v Gornji Radgoni, na katerem smo se letos predstavili v povsem novi luči. Veliko večji razstaveni prostor kot prejšnja leta nam je dal možnost za drugačno razstavo, v katero smo vključili vse naše proizvajalce, ki na takšno prireditve pač sodijo. Raznovrstnost prikazanih izdelkov in lepa ureditev sta pritegnila pozornost slehernega obiskovalca. Naj mimogrede omenim, da si je naš

razstaveni prostor med drugim ogledal in nas tudi obiskal predsednik Izvršnega sveta SR Slovenije Dušan Šinigoj.

Kmalu po Radgoni pa so se začele priprave na jesenski zagrebški velesejem; naš razstaveni prostor je bil deloma prenovljen in privlačnejše urejen, kar so opazili številni obiskovalci. Da je prav jesenska zagrebška sejemska prireditev zares poslovna, si lahko vsak trenutek opazil tudi pri nas, saj je bilo vse dni živo kot v panju.

Čas teče in tudi jesen prinaša nekaj sejmov in razstav, kjer se bo Mercator spet predstavil na svoj način.

Mile Bitenc

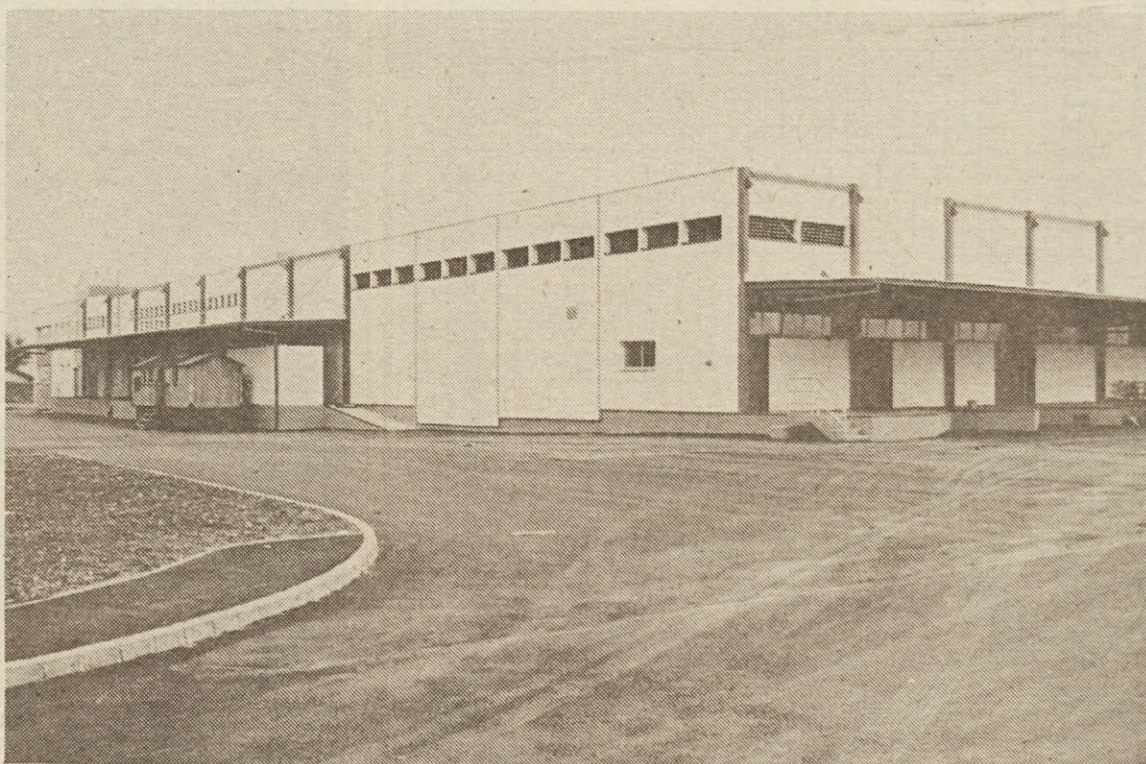
Privlačnejša embalaža, nove etikete

V kamniški ETI so se odločili, da bodo ponudili svoje izdelke v novi, sodobnejši oblikovani embalaži z novo etiketo.

Zaenkrat so na tržišče poslali v novi opremi ajvar, šampinjone, polnjene olive in feferone, sčasoma pa bodo zamenjali em-

balažo za ves program. Prehajajo tudi na novost pri embalaranju: odslej bodo vlagali kutine in druge svoje izdelke v tri vrste kozarčkov – v 210, 370 in 720-mililitrske.

V Mercatorju-ETA menijo, da bodo potrošniki novosti z navdušenjem sprejeli.

Konditorjevo novo proizvodno poslojpe, ki bo v kratkem izročeno obratovanju. Foto: Kancijan Hvastija

Po sveže krofe ne bo treba na Trojane!

V Ljubljani imamo »Krofek«

Tako se namreč imenuje ljubka prodajalna, slaščičarna oziroma bife na vogalu Šmartinske in Bohoričeve v Ljubljani. Lokal je iz »stare podrtije« nadvse lično preuredil Mercator-Konditor in že samo ime pove, da je namenjen predvsem prodaji krofov.

V isti stavbi je namreč Konditorjeva »krofarina«, tam delajo krofe. V »Krofk« lahko dobiš tako rekoč vsak trenutek dneva sveže, še tople krofe. Čeprav je ta prodajalna odprta šele nekaj tednov, je postala že priljubljena in dobro obiskana in dnevno prodajo v povprečju skorajda desetkrat več krofov kot v drugih slaščičarnah.

Seveda pa ne ponujajo le krofov, temveč tudi druge Konditorjeve izdelke, konditorsko

blago in kavo, obiskovalci pa se lahko mimogrede tudi okrepčajo s kavo, čajem in raznimi brezalkoholnimi pijačami.

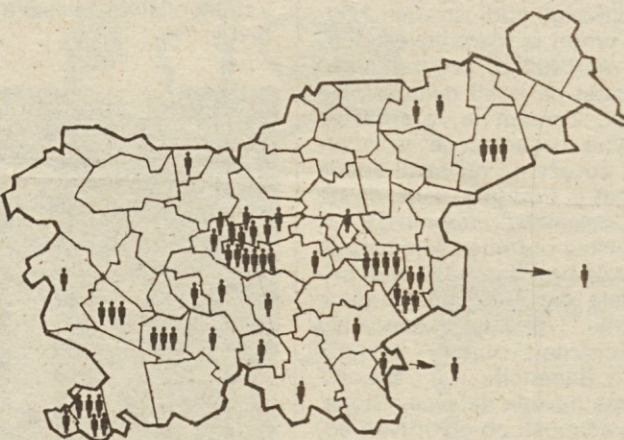
Mercator – sedeži temeljnih in delovnih organizacij po Sloveniji

Sozd Mercator obsega 12 delovnih organizacij s skupno 54 temeljnimi organizacijami in 17 enovitih delovnih organizacij ter interno banko. Zaradi boljše predstave o vlogi in pomenu Mercatorja v republiškem merilu smo pripravili grafični prikaz o sedežih delovnih organizacij in sedežih temeljnih organizacij po občinah.

Sedeži delovnih organizacij sozda Mercator (29 v 21 občinah) so prikazani grafično ločeno od sedežev temeljnih organizacij (54 v 25 občinah Slovenije).

Največ delovnih in temeljnih organizacij je na področju glavnega mesta, kar je povsem razumljivo glede na dejavnosti. V bližnji prihodnosti se bo ta slika precej spremenila, zato želimo prikazati sedanje stanje.

Kancijan Hvastija

legenda: SEDEŽI TEMELJNIH ORGANIZACIJ

OKTOBER 1984

Podatke zbral in zrisal: K. HVASTIJA

Za sladkosnedneže

Konditorjev rogljič

Eden med tistimi, ki skrbi, da se pridno sladka predvsem Ljubljana, je Mercator-Konditor. Iz njihovih slaščičarskih delavnic prihaja cela paleta sladkih dobrot in v teh dneh so med sladkosnede kupce poslali novost – rogljič, za katerega so prepričani, da bo postal hit.

Kot so sami strokovno razložili, je novi rogljič krhko, listnato, krpičasto pecivo, polnjeno z marmelado. Pravijo, da daje občutek svežine, lahkotnosti in odlično tekne ob skodelici kave, čaja, kakava ali ob kozarcu soka. Želijo, da bi nov izdelek postal v prodaji vsaj tako priljubljen, kot je zdaj krof. Potrošniki, ki so ga na nedavnih degustacijah poskušali, so ga dobro ocenili in hkrati dodali željo, da bi bil polnjen z različnimi nadevi.

Konditorjev rogljič je že v prodaji v vseh prodajalnah oz. slaščičarnah Mercatorja-Konditor in tudi v drugih Mercatorjevih trgovinah. Želijo pa, da bi z njimi prodali tudi izven Ljubljane, saj je njegova trajnost več dni.

Mile Bitenc

Bio renesansa

Mislim, da bom v kratkem temeljito spremenila in preusmerila način življenja. Zavedla sem se namreč, da sem v vsem, kar počnem, zelo nazadnjaška in da večji del tegob, ki me pestijo, izhaja iz mojega premalo prožnega značaja in nezanimanja za spoznanja, ugotovitve in vse ostale plodove modernih raziskovanj. Kar nenadoma me je preblisnilo. V neki avstrijski trgovini, ko sem metala poglede po bleščeči gospodinjski opremi. Hip, preden me je preplaval tisti občutek razjasnitve, se mi je zameglilo pred očmi, ko sem pogledala ceno enega razstavljenih loncev. »Nemogoče«, sem mrmrala, »če bi bil poln bankovcev, ne bi bil vreden toliko...«

»Aber, gospa, to je BIO posoda, veste! Počasi bomo zavrgli stare in škodljive načine kuhanja! Samo pomislite, koliko pretežkih maščob pogoltnete vsak dan, koliko oblog po stenah žil naredijo tiste maščobe, koliko infarktov imamo! Da ne govorimo o plasteh, ki se nam nalagajo na boke in stegna!«

Prodajalka je naštevala vse te grozote s tako vnemo, kot da bi bila najmanj zdravnik.

S šilingi, ki sem jih imela v torbici, še pomisliti nisem mogla, da bi kupila hvaljeni izdelek. Ampak kar tako tega nisem mogla pokazati, zato sem jo zelo zelo očitno ošvrknila s pogledom po tolstem podbradku, veliko preobloženih bokih in zadnji plati in tudi ugotovila, da mi manjka še dosti do njenih dimenzij. In res ni več rinila vame.

Sem se pa zamislila. Še bolj potem, ko sem prebrala prospekt, ki sem ga vzela s pulta. Hrana v tem loncu naj bi se biološko presnavljala in ne kuhala in pekla. Tak postopek zelo olajša delo prebavnim organom. Škrob se že presnavlja v sladkor (menda imajo organi v ustni votlini precej dela s tem), maščobe se po kaj vem kakem postopku presnavljajo v lahko prebavljive kisline in še in še...

Jasno, jaz pa: pečenka (taka, da se sliši hrsk-hrsk, ko grizemo vrhnji del), krompir, namočen v maščobi in soku iste pečenke (ki sicer božansko diši in je božansko dober), solata (večkrat zabeljena z bučnim oljem), pa puding s čokoladnim prelivom (kaj sladkega se na koncu tako prileže!). Saj ni čudno, da nisem lepa in vitka, da včasih padam v depresije (potem pa za to krivim brezplodne razprave na sestankih) in da diham kot slon, kadar zmanjka elektrike in se v službi peš vzpenjam v trinajsto nadstropje. Sklenila sem, da bo odsej drugače.

»Imate kaj za hujšanje?« sem vprašala lekarnarico (v tistem hipu mi je postalo jasno, zakaj so vse lekarnarice lepe in urejene, vse imajo gladko belo kožo, celo rože v lončkih najlepše uspevajo v lekarnah).

»Ja, celo vrsto izdelkov imamo! Bi kakšen BIO NORM v granulatu ali otrobih, kakšen BIO KAL v moki, BIO NAPITEK mogoče?«

Vseeno je, kaj človek vzame, glavno je, da je vse BIO. Tudi BIO čaj sem si kupila. Tudi okus imajo vse BIO zadeve enak: nekaj se ti valja po ustih, nikakor ne gre dol, ko končno le použiješ obrok, imaš občutek, da si silno sit, zagotovljeno pa je, da se od tega ne zrediš.

Toda človek, ki je vdan jedači, je hujši od pijanca...

Skrivaj sem zavila v prodajalno, kjer se je s polic širil omenen vonj po svežem kruhu. »Četrto kilce kruha, prosim!«

»Kakšnega bi dala, ste že poskusili BIO kruh?«

»Moj bog, tudi ona že ve!« Slaba vest je bila hujša od lakote.

»Ja, kar en BIO hlebec mi dajte!«

Isti občutek: polna usta, nekaj se ti drobi pod zobmi, na listku zagotovila, da so beljakovine rastlinskega izvora, visokokvalitetne in sploh in oh.

Kadar sem od BIO podhranjenosti najbolj trpela, sem odprla kako tujo revijo in s strani, ki propagira BIO izdelke, se mi je vzpodbudno nasmešnila lepota, vsa vitka in krhka.

Zdaj imam občutek, da se stvari obračajo za spoznanje na bolje. Prišla sem namreč do zaključka, da ni dovolj le, da se človek baše s tistimi otrobi in mokami, ampak mora predvsem sprejeti BIO filozofijo. Saj res ni ves smisel življenja v dobri hrani. Jemo pač zato, da imamo od kod črpati energijo. In človek mora prepričati samega sebe, da je prav vseeno, kakšno obliko, vonj in okus ima kurivo, ki ga požigajo celice. Tudi to, da nisem osamljena v novem načinu življenja, mi je v uteho. Kadar skočim na obisk v našo prevajalnico (sama prijazna in luštna dekleta delajo tam), mi postrežejo v BIO piškoti, popoldne na sprehodih srečujem mlade mamice, ki so novo reč že zdavnaj osvojile in svoje dojenčke držijo pokonci s celo vrsto BIO izdelkov, zvečer pa, ko zalivam rože, ugotavljam, da so z BIO gnojili še najbolj zadovoljne fuksije, ki vse bolj veselo cvetijo. Da o tem, kako se naši mački sveti kožuh, odkar dobiva po en BIO obrok na dan, sploh ne govorim.

Kontrolno nad tem mojim novim življenjem ima v rokah kolega Matjaž, ki sproti na računalniku preverja BIO ritem.

Zanimivo, kako lahko človek bioizacijo uporabi prav za vsako dogajanje. Zadnjič me je znanez pobaral, kako pri nas poteka odziv na 13. sejo. »BIO«, sem mu razložila. In ker ni vedel, kako je to, sem bila natančnejša: polna usta visoke kvalitete, težko gre dol, lahko prebavljivo, od rezultatov se pa zanesljivo ne zrediš.

— Si videl? Vedno več blagajn odpiramo...
— Vem, ampak ni mi jasno zakaj — da bi ga čim več dvigovali ali da bi vlagali

Utrinki

Naj živi delavski razred! Bodo lahko vsaj drugi bolje živeli.

Težak gospodarski položaj zahteva od nas, da se marsičemu odpovemo; in odpovedujemo se morali.

Neposredni proizvajalci, ne bojte se izkoriščevalcev, ščiti vas ogromna armada administrativnih delavcev!

Neizmerna je moč delovnih ljudi — naložimo jim stabilizacijska bremena.

Res je, revolucija še ni končana; za zdaj je večina proletariata zasedla le pisarne.

Dohodek naj bo rezultat dela! Glede na to, koliko dela imamo s podražitvami, tudi je.

So nesposobni sposobni odstopiti?

Pri nas sicer ne poznamo gospodarskega čudeža, se pa zato našemu gospodarstvu vse bolj čudimo.

Še bolj kot za razvitimi zaostajamo za lastnimi zmožnostmi. Bije se bitka za stabilizacijo; bojim se le, da imamo več strategov kot borcev.

Cene imamo že na tako visoki ravni, da se prav čudim, zakaj jih ne izvažamo.

Oblast je v delavskih rokah, le da so jo nekateri tako nerodno zgrabili, da jim je iz rok padlo delo.

Odkar smo samoupravno sprejeli depozit, se naša delovna storilnost nenehno veča; vse več je službenih potovanj v tujino.

Še dobro, da ni treba plačati depozita tudi za vsako neumnost, ki gre preko vseh meja.

Tako silovito smo se zagnali v lepo prihodnost, da smo jo poridli.

V bitki za devize narašča število individualnih zmagovalcev.

Nemočni se težko sklicujejo na moč argumentov.

Naprej! — je zavpil eden iz zadnje vrste.

Ograjo na robu socialnega prepada smo zamenjali — z živim zidom.

Nezaslišano, kako so postali ti samoupravljalci prevzetni; zdaj zahtevajo še samo konkretne odgovore.

Boris Avberšek,
Mercator-Modna hiša, Maribor

Predstavljamo

Radenska

Spoznajmo naše dobavitelje

Mile Bitenc

Martinovanje z Radensko

O Radenski smo napisali že toliko, da bi morda marsikdo pomislil, da se česa novega ne da več povedati. Pa ni tako; njihova dejavnost sega tudi v turizem in prav tu je vedno kaj novega.

Zdaj, ko je grozdje — po gričih okrog Radencev ga je vse polno — že potrgano in sprešano, iz mošta počasi nastaja vino. Star običaj pravi, da na Martinovo iz groznega soka nastane vino. Takrat je marsikje nadvse veselo in star ljudski običaj zaživi v polnem razcvetu.

Na martinovanje vabi Radenska, pravzaprav njihov hotel Jeruzalem v Ljutomeru, ki pripravlja praznovanje ob tem ljudskem običaju na Martinovo soboto in nedeljo, torej 10. in 11. novembra, v vinskem hramu na Jeruzalemu.

Za obiskovalce pripravljajo seveda ogled vinske kleti, vesele Martinovo večerjo z glasbo in programom, s krstom vina, po-

kušino mošta in še kaj. Ker je ponujeni program dvodneven, nameravajo po zajtrku naslednjega dne pripraviti izlet v Radence ali Moravce na kopanje in na ogled nekaterih pomurskih posebnosti.

Cena programa je 1.800 dinarjev, več informacij pa lahko dobite v hotelu Jeruzalem (telefon (069) 81-148).

Razen martinovanja je Radenska v tem času pripravila tudi vinske pokušine, piknike in posebne programe pod imenom »Kmetijstvo«. To obsega ogled usmerjenih kmetij, mlekarne in sirarne. Programov je več, so različni in so na voljo tudi pri turističnih agencijah.

Svečka za mamo

Sonce počasi zahaja, temna tančica je pokrila zemljo in jo zavila v temo. Majhne svečke nežno brlijo in dogorevajo v tihi jesenski noč. Prevzel me je vonj po komaj odpadle in na pol osušenem listju. Tudi vonj po danes najlepših rožah, krizantemah, prihaja z vsakega groba. Toda kaj je z menoj? Ne morem se živeti v to prelepo noč. Oko se upira med oblake, ki včasih rišejo tako zelo čudne podobe. Ali mi ne rišejo nocoj tako zelo znane podobe? Dolgo stojim in gledam, morda uro, morda več, čas in mraz nimata pomena, niti strah me ni med temi grobovi. Končno sem zagledala njen obraz, bled in mil, njene oči, ki nemo, a vendar vprašujoče zrejo vame.

Mama! Prišla je! Vedela sem, da bo prišla. Vedno mislim nanjo, pa čeprav vem, da je ni. Le spomin je tako zelo živ. Kako zelo dolgo je že to, ko sem lahko rekla, kako lepo je živeti, kako lepo je biti mlad, toda zdaj, ko je ni, ko sta čas in življenje pokazala drugo lice, imam mnogo razlogov, da bi bila drugačnega mnenja. Ne, ne gledam vse črno, ker vem, da je še mnogo lepega. Samo treba je obrniti list svojega življenja na pravo stran. Takrat, ko sem jo najbolj potrebovala, sem jo za vedno izgubila.

Srečna sem zdaj in nesrečna hkrati. Ugotavljam, kako zelo blizu sva si. Spoznala sem, kako blizu sta si življenje in smrt. Od bolečine so mi solze zalile oči in zagristi moram v ustnice, da ne bi na glas zajokala. Kako zelo rada bi ji zdaj položila glavo na ramo kot včasih in ji govorila o neizmerni trdoti mojega življenja in o črnem malodušju, ki mi jemlje vero v srečo in prihodnost. Vem, da mi bo oprostila, ker se tako pogovarjam z njo. Saj ve, da ne morem brez tega, počutim se srečna, pomirjena, kadar jo lahko vidim, čeprav v visokih oblakih, ki mi rišejo njeno podobo.

To je bilo veličastno doživetje: povsod tema, tišina, vonj po cvetju in v visokih oblakih mi je počasi začela bledeti mamina slika.

Zbledela je — ostal je samo še mesec in na tisoče in tisoče drobčenih svečk, od katerih ena gori tudi zanj.

Marija Starič
SP Grmada, Celovška 104

Glasilo delavcev in združenih kmetov SOZD Mercator, n. sub. o., Ljubljana, Aškerčeva 3. Izdaja Center za obveščanje SOZD Mercator. Uredništvo: Aškerčeva 5, 61000 Ljubljana. Telefoni: odgovorni urednik 221-044, novinar in tajništvo uredništva 221-010 in 218-522/int. 74.

Uredniški odbor: Kristina Antolič, Marko Bokali, Mile Dolenc, Meta Malus, Sergej Paternost, Ljuba Sukovič, Mirko Vaupotič.

Odgovorni urednik: Jaro Novak. Tehnični urednik: Dušan Lajovic.

Pri urejanju glasila sodeluje center Delavske enotnosti za razvijanje obveščanja v združenem delu.

Tiska ČGP Delo Ljubljana.

Glasilo prejemajo delavci, združeni kmetje, učenci in upokojenci SOZD Mercator. Izhaja zadnji petek v mesecu. Naklada 14.000 izvodov. Po mnenju pristojnega republiškega organa je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Brez besed